

Briuselis, 2013 11 13
SWD(2013) 800 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

pridedamas prie 2014 m. metinės augimo apžvalgos

**KONKREČIOMS ŠALIMS SKIRTŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO
PAŽANGOS ATSKIROSE VALSTYBĖSE NARĖSE APŽVALGA**

{COM(2013) 800 final}

Ivadas

Šiame tarnybų darbiniame dokumente pateikiama tarpinė konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų įgyvendinimo padėties atskirose valstybėse narėse ir visoje euro zonoje apžvalga. Apžvalgoje atsižvelgiama į per pastaruosius trejus metus padarytą pažangą, pristatomos svarbiausios reformos, kurių buvo imtasi nuo Europos semestro proceso pradžios, kartu nurodomos įgyvendinimo spragos remiantis naujausiomis 2013 m. priimtomis rekomendacijomis. Kadangi daugumos svarbiausių nagrinėjamų problemų per vienerius metus išspręsti greičiausiai nepavyks, šiame dokumente apžvelgiama pastangų vykdyti reformas tąsa per tą laikotarpį. Ši analizė preliminarinė ir techninė. Galutinį vertinimą Komisija, remdamasi nacionalinėmis programomis ir atsižvelgdama į nuodugnias apžvalgas pagal makroekonominio disbalanso procedūrą, pateiks 2014 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų rinkinyje.

Pateikta ir informacijos apie ekonominio koregavimo programą įgyvendinančias šalis (EL, IE, PT, CY, RO), nors šios šalys ir nėra gavusios atskirų kiekvienai iš jų skirtų rekomendacijų ir turi tik įgyvendinti programas. Kai kurie stebėsenos ir ataskaitų teikimo įpareigojimai pagal Stabilumo ir augimo paktą netaikomi ir dauguma įpareigojimų pagal Europos semestrą laikinai sustabdyti euro zonos programą įgyvendinančioms šalims nuo vadinamojo dviejų dokumentų rinkinio įsigaliojimo. Pateikiama ir Kroatijos padėties apžvalga, nors ji dar nėra gavusi jokių oficialių jai skirtų rekomendacijų.

BELGIJA

Viešieji finansai. Nepaisant konsolidavimo pastangų, dėl didelių įsiskolinimų Belgijos fiskalinė padėtis išliko sudėtinga. Nors deficitas palaipsniui mažėjo nuo 2010 m., jis vis tiek viršijo Sutartyse nustatytą 3 % BVP ribą. Belgija yra įsipareigojusi 2013 m. imtis papildomų priemonių. 2011 m. pabaigoje pradėta pensijų reforma sugriežtinti būtiniausi amžiaus ir darbo stažo reikalavimai, taikomi ankstyvam pasitraukimui iš darbo rinkos ir pagal ankstyvo išėjimo į pensiją sistemą, ir sustiprintos finansinės paskatos tęsti karjerą. Reforma grindžiama vyresnių žmonių aktyvumo priemonėmis. Atsižvelgiant į problemos mastą, reikėtų papildomų priemonių ir reformų, kad ilgainiui būtų apsaugoti viešieji finansai. Neaišku, kaip taikant naujas bendruomenių kompetencijas ilgalaikės priežiūros srityje bus pagerintas išlaidų efektyvumas.

Finansų sektorius. Belgija ėmėsi priemonių stabilizuoti savo bankų sektorių rekapitalizuodama silpniausius bankus ir reformuodama finansų sektoriaus priežiūros sistemą. Nors kai kurių bankų finansinė padėtis gerėja, vis tiek ji turi būti nuolat stebima, ypač atsižvelgiant į aukštą valdžios sektoriaus neapibrėžtųjų įsipareigojimų lygį.

Augimas ir konkurencingumas. Belgija ėmėsi priemonių infliaciniam spaudimui panaikinti stiprindama konkurencijos instituciją ir vykdydama reguliavimo intervencijas energetikos ir telekomunikacijų rinkose. Todėl sumažėjo energijos kainos bei kainos už telekomunikacijų paslaugas, taip pat ir bendra infliacija, kuri dabar mažesnė negu kaimyninėse šalyse. Vis dar reikalingos tolesnės struktūrinės priemonės, ypač mažmeninių ir laisvųjų profesijų paslaugų srityje. Belgija ėmėsi priemonių, kad sumažintų susidariusį darbo užmokesčio skirtumą. 2013 ir 2014 m. atlyginimai buvo įšaldyti realiąja išraiška, ir padidintas linijinis ir tikslinis darbdavių mokamų socialinio draudimo įmokų sumažinimas. Darbo užmokesčio nustatymo mechanizmų reforma, kurios tikslas – užkirsti kelią darbo užmokesčio atsiejimui nuo produktyvumo ateityje, įstrigo. Nors stipri mokslinių tyrimų ir inovacijų sistema iš dalies kompensavo mažėjančią sąnaudų konkurencingumą, Belgijai galėtų būti naudinga išplėsti savo inovacijų bazę, sudaryti sąlygas turėti daugiau kvalifikuotų specialistų bei skatinti verslumą. Kadangi išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir toliau gerokai viršija užsibrėžtą tikslą, Belgija turi įgyvendinti platesnio masto strategijas, ypač transporto ir statybų sektoriuose, įskaitant veiksmingos vidaus pastangų pasidalijimo tarp skirtingų kompetentingų institucijų sistemos įdiegimą.

Užimtumo ir socialinė politika. Nors nebuvo pereita nuo darbo jėgos apmokestinimo prie mažiau augimą iškraipančių mokesčių, tikslinėmis priemonėmis buvo sumažintas darbo apmokestinimas, taip pat vykdyta keletas priemonių, kuriomis siekiama pagerinti darbo rinkos veikimą. Įgyvendinant bedarbio pašalpų sistemos reformą spartinamas laipsniškas pašalpos dydžio mažėjimas. Pradėtos taikyti priemonės, kuriomis siekiama padidinti praktikos ir mokymosi visą gyvenimą pasiūlą. Reikia iš esmės apgalvoti, kaip suderinti švietimo ir mokymo rezultatus su darbo rinkos reikalavimais. Reikėtų toliau gerinti darbo jėgos judumą tarp regionų. Taip pat reikia imtis konkrečių priemonių, kaip spręsti vis didėjančio jaunimo nedarbo problemą ir padėti asmenims, kilusiems iš migrantų šeimų, integruotis į darbo rinką ir užtikrinti jų socialinę integraciją.

BULGARIJA

Viešieji finansai. Bulgarija ėmėsi esminių priemonių, kad užtikrintų viešųjų finansų tvarumą. 2011 m. ji panaikino perviršinį deficitą, o 2012 m. struktūriniu požiūriu pasiekė vidutinės trukmės laikotarpio tikslą (-0,5 % BVP). Bulgarijos, kurios valdžios sektoriaus skola nesiekia 20 % BVP, skolos santykis yra vienas mažiausių ES. Pastaraisiais metais Bulgarija iš esmės sustiprino savo fiskalinę sistemą ir tai padėjo palaikyti fiskalinę drausmę ir padidinti fiskalinės politikos patikimumą. Kiek tai susiję su pajamomis, Bulgarijoje mokestinių prievolių vykdymas ir mokesčių administravimo efektyvumas vis dar kelia problemų. Kalbant apie pensijų reformą, Bulgarija ėmėsi tam tikrų teigiamų veiksmų, tačiau reikia imtis papildomų priemonių, kad nebūtų skatinamas ankstyvas pasitraukimas iš darbo rinkos. Vis dar trūksta konkrečių priemonių, kuriomis būtų ribojamas piktnaudžiavimas invalidumo pensijų sistema. Sveikatos priežiūros sektoriuje reformos nevyksta dėl administracinių gebėjimų trūkumo.

Augimas ir konkurencingumas. Buvo reformuoti viešojo pirkimo teisės aktai, tačiau reikalingi tolesni patobulinimai, kad būtų sustiprinti administraciniai gebėjimai ir užtikrintas reikalavimų vykdymas. Naujausi pavėluotų mokėjimų taisyklių pakeitimai pagerins bendrą verslo aplinką. Tokį patį poveikį turėtų ir planuojama nemokumo procedūrų reforma, kurią vyriausybė vis dar turi paspartinti. Bulgarija dar turi padaryti pažangą reformuodama savo teisinę sistemą. Pastaraisiais metais buvo patobulinta Bulgarijos transporto infrastruktūra, tačiau dar daug reikia nuveikti, kad būtų padidintas efektyvumas. Tokia pati padėtis ir vandens bei atliekų sektoriuose. Esant tokioms aplinkybėms Bulgarija turi stiprinti atitinkamų reguliavimo įstaigų administracinius gebėjimus. Bulgarijos energetikos sektoriuje reikalingos svarbios reformos, kad jis būtų suderinamas su energijos vidaus rinka ir būtų pagerintas efektyvumas.

Užimtumo ir socialinė politika. Bulgarijai būdingas nesiekiantis vidurkio ir mažėjantis užimtumas bei dideli nedarbo skirtumai tarp regionų ir gyventojų grupių. Reikalingos reformos, kad būtų padidintas įdarbinimo paslaugų veiksmingumas ir įgyvendintos veiksmingos priemonės, skirtos jaunimo užimtumui padidinti. Jos švietimo sistemos kokybė ir efektyvumas taip pat turi būti pagerinti. Reformos rengiamos, tačiau jų priėmimas ir įgyvendinimas atidėti. Kalbant apie socialinio draudimo įmokų minimumo ribas, vyriausybė ėmėsi priemonių, kad apribotų jų poveikį, tačiau šių priemonių nepakako, kad būtų atlikta išsamesnė sistemos peržiūra.

ČEKIJOS RESPUBLIKA

Viešieji finansai. Čekijos Respublika ėmėsi priemonių, kad iki 2013 m. ištaisytų perviršinio valdžios sektoriaus deficito padėtį. Tačiau reikalingos tolesnės pastangos, kad būtų užtikrinta fiskalinio konsolidavimo kokybė. Visų pirma augimą skatinančios išlaidos, tokios kaip viešųjų investicijų išlaidos, 2010–2012 m. smarkiai sumažėjo. Dėl šios priežasties ir dėl to, kad menkai įsisavinamos struktūrinių fondų lėšos, kyla pavojus ilgalaikio augimo perspektyvoms. Apskritai, padaryta nedidelė pažanga, susijusi su viešųjų išlaidų veiksmingumo didinimu. Buvo priimtos reformos, kuriomis gerinamas mokesčių prievolių vykdymas ir mokesčių surinkimas, tačiau bendro surinkimo punkto įsteigimas atidėtas ir išnaudojamos ne visos galimybės sumažinti didelę mokesčių mokėjimo administracinę naštą. Buvo padidinti kai kurie netiesioginiai mokesčiai, visų pirma PVM ir akcizo mokesčiai. Tačiau galima dar imtis veiksmų, kad su darbo santykiais susiję mokesčiai būtų perkelti kitoms sritims, kurios ne taip kliudo augimui, ir būtų toliau mažinami darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų apmokestinimo skirtumai. 2011 m. pensijų sistemos reforma pagerino ilgalaikį viešųjų finansų tvarumą, tačiau reikalingos tolesnės priemonės.

Augimas ir konkurencingumas. Neefektyvus viešasis administravimas toliau kelia didelį susirūpinimą Čekijos įmonėms. Čekijos valdžios institucijos ėmėsi kovos su korupcija veiksmų ir vieną po kitos priėmė dvi kovos su korupcija strategijas. Tačiau jų įgyvendinimas nebuvo pakankamai veiksmingas: kai kurios svarbiausios priemonės buvo įgyvendintos tik iš dalies, pavyzdžiui, su Viešųjų pirkimų įstatymu susijusios priemonės, o kitos, tokios kaip ilgai lauktas Valstybės tarnautojų įstatymas, dar nepriimtos. Norint užtikrinti ilgalaikį Čekijos Respublikos konkurencingumą, būtina gerinti privalomojo švietimo ir aukštojo mokslo kokybę. Nors privalomojo švietimo srityje taikoma keletas ES finansuojamų priemonių, rengiant aukštojo mokslo reformą pažangos nebuvo padaryta.

Užimtumo ir socialinė politika. Nors plačiai pripažįstama, kad mažus vaikus auginančių moterų ir pažeidžiamų grupių dalyvavimas darbo rinkoje nepakankamas, iki šiol į šią problemą beveik nesureaguota. Vyriausybės pasiūlymas dėl naujo vaikų priežiūros paslaugų įstatymo kartu su mokesčių subsidijomis vaikų priežiūros įstaigoms ir dalyvaujančioms šeimoms – žingsnis teisinga linkme, tačiau taip problema sprendžiama tik iš dalies. 2011 m. priimta Darbo biržos reforma ir nuo tada ji įgyvendinama. Ateityje paaiškės, ar priemonių, kurių buvo imtasi, pakanka, kad būtų užtikrinta, jog tinkamų darbuotojų ir priemonių turinčios darbo biržos galėtų suteikti veiksmingą ir tikslingą pagalbą ieškant darbo.

DANIJA

Viešieji finansai. Tikimasi, kad 2013 m. Danijos biudžeto deficitas sumažės iki 1,7 % BVP. Danijos viešųjų finansų perspektyvos palankios iš dalies dėl vienkartinų priemonių. Akcentuojama atsargios fiskalinės politikos, kuri turėtų būti vykdoma ir po perviršinio deficito procedūros laikotarpio, svarba siekiant užtikrinti pasitikėjimą Danijos ekonomine politika ir padengti su gyventojų senėjimu susijusias išlaidas.

Finansų sektorius. Panašu, kad Danijoje finansų stabilumui dėl didelio namų ūkių įsiskolinimo kylanti rizika yra suvaldyta. Per pastaruosius metus vyriausybė ir finansų sektorius ėmėsi tinkamų priemonių. Vis dėlto, reikia jas atidžiai stebėti, norint užtikrinti, kad jos turėtų norimą poveikį. Iki šiol galimybė sumažinti turto apmokestinimo iškraipymus ir sustiprinti anticiklinius požymius nebuvo svarstyta.

Augimas ir konkurencingumas. Dėl menkos konkurencijos vidaus rinkoje Danijoje yra aukšti paslaugų ir prekių atkainiai. 2012 m. vyriausybė pateikė konkurencijos teisės aktų rinkinį, į kurį įtrauktos atitinkamos priemonės. Be to, Produktyvumo komisija dabar analizuoja lėtą Danijos ekonomikos produktyvumo augimą ir galimą to priežastį – mažesnę nei optimalus Danijos paslaugų sektoriaus konkurencijos lygį. Rezultatų tikimasi iki 2013 m. pabaigos ir po to jie turėtų būti įtraukti į atitinkamas politikos priemones.

Užimtumo ir socialinė politika. Danija įgyvendino svarbias ankstyvo išėjimo į pensiją, invalidumo pensijų ir subsidijuojamo užimtumo sistemų (t. y. *flex-job* sistema) reformas, kad padidintų darbo jėgos pasiūlą. Tačiau reikia imtis tolesnių veiksmų, kad būtų išplėstos darbo rinkos nuošalyje likusių asmenų, įskaitant žemos kvalifikacijos darbuotojus, sumažėjusio darbingumo asmenis ir iš migrantų šeimų kilusius asmenis, įsidarbinimo galimybės. Danijos vyriausybė ėmėsi priemonių, kad pagerintų padėtį, visų pirma stiprindama aktyvios darbo rinkos politikos priemonių švietimo ir mokymo aspektą, ir tai taip pat turėtų būti naudinga šioms grupėms. Dar įsteigti du ekspertų komitetai siekiant pagerinti aktyvios darbo rinkos politikos priemones tiek apdraustiems, tiek neapdraustiems darbuotojams. Susitarta dėl pradinio ir žemesniojo vidurinio mokslo sistemos reformos, kuri bus vykdoma 2014–2015 mokslo metais. Pateiktas ir pasiūlymas dėl profesinio rengimo ir mokymo sistemos reformos, kuris turėtų įsigalioti iki 2015 m. rugpjūčio mėn. Taip pat vykdoma ir tretinio išsilavinimo sistemos reforma.

VOKIETIJA

Viešieji finansai. Po 3 % BVP viršijusio deficito 2009 ir 2010 m. Vokietija sugrįžo prie patikimos finansų būklės. 2012 m. bendrasis valdžios sektoriaus biudžetas buvo nežymiai perviršinis ir vidutinės trukmės biudžeto tikslas buvo pasiektas. Per kelis pastaruosius metus Vokietija padidino išlaidas švietimui ir moksliniams tyrimams, tačiau jai būtų naudinga šioje srityje dėti daugiau pastangų. Vokietija padidino viešųjų išlaidų sveikatos priežiūrai ir ilgalaikiai priežiūrai veiksmingumą bei iš dalies mokesčių sistemos veiksmingumą. Buvo imtasi žingsnių siekiant įgyvendinti konstitucinę subalansuoto biudžeto („skolos stabdžio“) taisyklę, tačiau atrodo, kad daugumoje žemių dar turi būti priimtose specifinės įgyvendinimo taisyklės.

Finansų sektorius. Vokietija sustiprino finansų sektoriaus reglamentavimo ir priežiūros sistemą ir ėmėsi priemonių jas priderinti prie ES reglamentavimo sistemos. Komisijos valstybės pagalbos sprendimai padėjo restruktūrizuoti *Landesbanken*, tačiau Vokietija turi imtis tolesnių priemonių, kad paremtų bankų sektoriaus konsolidavimą.

Augimas ir konkurencingumas. Vokietija ėmėsi priemonių, kad sudarytų sąlygas sparčiau plėsti elektros energijos tinklą, ir pradėjo koordinuoti elektros energijos tinklo valdymą su kai kuriomis kaimyninėmis valstybėmis narėmis. Pastaraisiais metais Vokietija dėjo labai mažai pastangų konkurencijai geležinkelio rinkose užtikrinti ir vykdė labai nedidelės apimties reformas paslaugų sektoriams, visų pirma laisvųjų profesijų ir amatų, atverti. Neseniai Vokietija pradėjo teisėkūros reformą konkurencijos teisės vykdymui pagerinti.

Užimtumo ir socialinė politika. Vokietija padarė pažangą mažindama ilgalaikį nedarbą, tačiau, atsižvelgiant į demografinius pokyčius, galėtų padaryti daugiau, kad išnaudotų savo darbo jėgos potencialą. Atlikusi bendrą paramos šeimoms priemonių įvertinimą, vyriausybė turi imtis veiksmų, kad panaikintų fiskalinius trukdžius dirbti antrajam šeimoje uždirbančiam asmeniui. Vokietija padidino vaikų priežiūros įstaigų skaičių ir ėmėsi įvairių iniciatyvų ankstyvam kalbų mokymuisi ir vaikų skaitymo įgūdžiams pagerinti, taip pat siekdama spręsti didelio užsienyje gimusių mokyklos nebaigiančių moksleivių skaičiaus (kuris yra dukart didesnis už šalies vidurkį) problemą. Pastaraisiais metais darbo užmokestis smarkiai didėjo. Nepaisant beveik savaiminio pensijų įmokų tarifo mažėjimo, taikomas darbo jėgos apmokestinimo lygis (mokesčių pleištas), visų pirma mažas pajamas gaunančių asmenų, tebėra didelis.

ESTIJA

Viešieji finansai. Estijos fiskalinė būklė yra patikima ir atitinka Stabilumo ir augimo pakto reikalavimus. Pagrindinis jos biudžeto strategijos tikslas – užtikrinti tvarią fiskalinę politiką, kuria remiamas subalansuotas ekonomikos augimas. 2012 m. buvo pasiektas vidutinės trukmės laikotarpio tikslas – struktūrinis perteklius. Pateiktas naujo teisės akto pasiūlymas siekiant laikytis Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdymo reikalavimų ir pradėti oficialiai taikyti jau esamą, tačiau lig šiol iš esmės neoficialiai taikytą vidutinės trukmės (struktūrinio) biudžeto balanso taisyklę. Estijai dar reikia priimti konkrečias priemones, kuriomis būtų užtikrintas privalomas esamų daugiamečių išlaidų taisyklių ir ribų pobūdis.

Augimas ir konkurencingumas. Estija greitai atsigavo po 2008–2009 m. krizės. Nors BVP augimo tempas sulėtėjo, jis vis dar auga sparčiau už ES vidurkį. Estija taip pat gerina savo padėtį tarptautinėje vertės grandinėje ir žinioms imliuose sektoriuose ir gauna naudos dėl didėjančių investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą. Tačiau jau 2012 m. eksporto dalies sumažėjimas ir gana didelis darbo sąnaudų produkcijos vienetui padidėjimas parodė, kad konkurencingumas kažkiek sumažėjo. Pirmąją 2013 m. pusę sulėtėjus gamybos apimtims didėjimui ir padidėjus užimtumui ekonomikos našumo augimas sulėtėjo, o darbo užmokesčio augimas gerokai padidėjo ir tai dar labiau prisidėjo prie konkurencingumo smukimo. Reikės kreipti ypatingą dėmesį į tai, kad švietimas geriau atitiktų darbo rinkos poreikius ir būtų mažinama rizika, jog darbo užmokesčio augimas viršytų našumo didėjimą. Vyriausybė pradėjo kelias reformas, pavyzdžiui, pagrindinių ir vidurinių mokyklų tinklo, profesinio rengimo įstaigų ir aukštojo mokslo, taip pat rengiama daugiau iniciatyvų, kaip antai ilgai laukta mokymosi visą gyvenimą strategija. Vis dėlto galutinis šių reformų projektas dar turi būti patvirtintas ir jų poveikis bus matyti tik vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu.

Užimtumo ir socialinė politika. Estijos darbo rinka greitai atsigavo po 2008–2009 m. krizės. Ekonomikai toliau augant (nors 2013 m. augimas šiek tiek sulėtėjo) daugiau bedarbių susiranda darbą ir realusis darbo užmokestis didėja. Vis dėlto nemažėjantis jaunimo ir ilgalaikis nedarbas, gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktis ir darbo jėgos praradimas dėl lėtinių ligų arba sveikatos problemų ir toliau kelia didelį susirūpinimą. Be to, dėl nemažėjančio vaikų priežiūros įstaigų trūkumo tėvai, visų pirma moterys, vėliau grįžta į darbo rinką ir dėl to jų potencialas prisidėti prie darbo rinkos poreikių išnaudojamas ne visiškai. Vyriausybė šiuos trūkumus siekia spręsti teikdama kelis reformų, visų pirma nedarbingumo programos reformas, pasiūlymus, tačiau jie dar turi būti galutinai parengti ir pateikti parlamentui priimti. Galiausiai, vietos lygmeniu nuolatinė fiskalinių ir administracinių gebėjimų bei pavestų pareigų neatitiktis neigiamai veikia daugelyje sektorių, įskaitant ilgalaikės priežiūros, šeimų rėmimo paslaugas, švietimą ir transportą, savivaldybių teikiamų paslaugų veiksmingumą ir kokybę; tas pat pasakytina apie vietos paramos priemones, reikalingas užtikrinti veiksmingų sveikatos priežiūros paslaugų teikimą. Dar nesutarta dėl reformų šiems klausimams spręsti. Visų pirma vėluojama vyriausybei pateikti naują regioninės plėtros strategiją, o veiksmų planas gerinti vietos viešąjį administravimą dar rengiamas.

AIRIJA

Viešieji finansai. Airija visu ekonominio koregavimo programos laikotarpiu griežtai laikėsi pagrindinių fiskalinių tikslų. Prognozuojama, kad 2013 m. deficitas sieks 7,4 % BVP, šiek tiek mažiau už programoje ir perviršinio deficito procedūroje numatytą 7,5 % ribą. Valstybės skola kaip BVP dalis tebėra didelė ir 2013 m. turėtų pasiekti aukščiausią tašką, tačiau po to dėl konsolidavimo pastangų ir didesnio BVP augimo turėtų pradėti mažėti. Biudžeto sistemos reformos tempas atitiko ES lygmeniu daromą pažangą, tačiau reikia toliau tobulinti išlaidų sistemą, gerinti duomenų pranešimą ir didinti skaidrumą.

Finansų sektorius. Vietos bankų įsiskolinimo mažinimas ir restruktūrizavimas vyko gerai, tačiau dar daug kas turi būti padaryta. Pastaruoju metu dėtos pastangos buvo sutelktos į tvaraus hipotekos paskolų pertvarkymo tikslų nustatymą ir siekimą, kitų neveiksnių paskolų problemos sprendimą ir teisinės bei reglamentavimo aplinkos (kaip antai, asmeninio nemokumo ir turto perėmimo sistemos, hipotekos įsiskolinimo elgesio kodekso ir kreditų registro) gerinimą. Prieš 2014 m. pagal bendrą priežiūros mechanizmą vykdysimą testavimą nepalankiausiomis sąlygomis šiuo metu vykdomas ir iki lapkričio mėn. pabaigos turėtų būti užbaigtas bankų balanso išsamus vertinimas.

Augimas ir konkurencingumas. Numatoma, kad 2013 m. realusis BVP augs nežymiai – 0,3 %, o 2014 m. augimas paspartės iki 1,7 %. Šie rezultatai gali būti paaiškinti tuo, kad nors užimtumas ir augo, pirmąjį 2013 m. pusmetį privatusis vartojimas ir darbo užmokestis didėjo nežymiai, taip pat atsižvelgiant į tai, kad namų ūkiai nuolat mažino įsiskolinimą ir daugiau taupė atsargumo tikslais. Tačiau darbo rinkos perspektyvos toliau gerėja ir tai galiausiai turėtų paskatinti vidaus paklausos ir gamybos apimtį didėti. Keliems pagrindiniams Airijoje gaminamiems vaistams šiais metais nustoja galioti patentas ir tai lėmė eksporto sumažėjimą ir importo augimą. Numatoma, kad kainų spaudimas išliks mažas, nes ekonomikoje yra didelių nepanaudotų pajėgumų, o infliaciją didinantis fiskalinių priemonių poveikis – ribotas.

Užimtumo ir socialinė politika. Struktūrinės reformos pagerino ekonomikos pagrindą, tačiau kelių klausimų sprendimas dar nebaigtas. Pastarojo meto reformų pagal programą dėmesys buvo sutelktas į aktyvinimo mechanizmų stiprinimą, visapusiškesnės ir didesnės paramos darbo ieškantiems asmenims (ypač ilgalaikiams bedarbiams ir jaunimui) teikimą ir tolesnio švietimo bei mokymo programų, kuriomis skatinamas persikvalifikavimas ir naujų kvalifikacijų įgijimas, teikimo gerinimą. Dar neužbaigti parengiamieji darbai, kad šios paslaugos galėtų būti teikiamos. Kitomis reformomis pagal programą siekiama sumažinti sveikatos priežiūros sąnaudas ir padidinti jos efektyvumą, reformuoti vandens sektorių ir, padidinus konkurenciją, sumažinti teisinių paslaugų sąnaudas.

GRAIKIJA

Viešieji finansai. Graikija toliau daro bendrą pažangą pagal antrąją ekonominio koregavimo programą, nors kai kuriuos svarbius veiksmus vėluojama įgyvendinti. Buvo imtasi svarbių priemonių siekiant užtikrinti Graikijos viešųjų finansų tvarumą. Pastarojo meto fiskaliniai pokyčiai iš esmės vyksta pagal planą. Vis dėlto reikia dėti pastangas siekiant užtikrinti, kad 2013 m. būtų pasiektas pirminis biudžeto balansas ir biudžeto padėtis toliau gerėtų.

Didinti viešąsias pajamas ir reformuoti neefektyvų pajamų administravimą – tai pagrindinės prioritetinės sritys, tad reikia dėti daug pastangų siekiant, kad neseniai sukurta pusiau nepriklausoma pajamų administravimo įstaiga pradėtų veikti visu pajėgumu ir padidėtų jos efektyvumas. Tęsiama viešojo administravimo reforma ir vyksta diskusijos, be kita ko, dėl žmogiškųjų išteklių strategijos, judumo schemos raidos ir darbo užmokesčio dydžių sistemos įgyvendinimo, siekiant užtikrinti darbo užmokesčio išlaidų tvarumą. Įgyvendintos kelios svarbios struktūrinės sveikatos priežiūros ir viešųjų finansų administravimo sričių reformos. Vis dėlto dar turi būti iš esmės reformuota daugelis kitų sektorių.

Finansų sektorius. Būtina ryžtingai ir veiksmingai įgyvendinti privatizavimo programą. Užbaigtas keturių pagrindinių bankų rekapitalizavimas.

Augimas ir konkurencingumas. Iš makroekonominių perspektyvų matyti pirmieji atsigavimo požymiai – 2014 m. prognozuojamas 0,6% augimas. Po kelerius metus trukusio nuosmukio pirmąjį 2013 m. pusmetį nuosmukis pradėjo mažėti ir pasimatė pirmieji ženklai, kad ciklo dugnas pasiektas. Nors vieneto darbo sąnaudų mažėjimas, kurį palaikė sėkmingai vykdomos darbo rinkos reformos, didina sąnaudų konkurencingumą, reikia spartinti ir stiprinti vykdomas produktų rinkų reformas. Ekonominio koregavimo programoje daug dėmesio skiriama struktūrinėms reformoms, reikalingoms, kad būtų sukurtos tinkamos sąlygos investicijoms, darbo vietų kūrimui ir našumui atkurti pasikeitus ekonominiam ciklui. Pagrindinės reformos, kuriomis, be kita ko, siekiama skatinti veiksmingą ir konkurencingą verslo aplinką, reformuoti teisinę sistemą, sukurti veiksmingą tinklų pramonę ir paslaugas bei atverti reglamentuojamas profesijas, vykdytos pagal programos įsipareigojimus, tačiau ateityje dar turės būti priimti politikos sprendimai.

Užimtumo ir socialinė politika. Nedarbo mažinimas išlieka pagrindiniu uždaviniu. Graikija įgyvendino plataus užmojo darbo rinkos reformas ir dabar itin svarbu siekti pažangos įgyvendinant keturis užimtumo veiksmų plano elementus: įgyvendinti viešųjų darbų programą ir jaunimo stažuotų programą (čekių sistemą), pertvarkyti valstybinę užimtumo tarnybą (OAED) ir stiprinti profesinį rengimą bei gamybinę praktiką. Graikija ieško būdų tobulinti socialinės apsaugos tinklus pagal esamą biudžeto paketą, kaip antai sukurti pagalbos ilgalaikiams bedarbiams priemonę ir iki 2014 m. sausio mėn. sukurti (bandomąją) garantuotų minimalių pajamų programą.

ISPANIJA

Viešieji finansai. Ispanija įsipareigojo panaikinti savo perviršinį deficitą iki 2016 m. Šalis daro pažangą reformuodama savo pensijų sistemą. Įstatymais nustatyto pensinio amžiaus ir įmokų laikotarpio, būtino visai pensijai gauti, laipsniškas ilginimas patvirtintas 2011 m., galimybė anksčiau laiko išeiti į pensiją ir gauti dalinę pensiją, taip pat paskatos tokiai pensijai apribotos 2013 m. kovo mėn. Iki metų pabaigos planuojama priimti įstatymą dėl pensijų sistemos tvarumo veiksnio reguliavimo. Sustiprintas viešųjų finansų valdymas; padidėjo regionų biudžeto skaidrumas ir pagerėjo kontrolė; iki metų pabaigos numatyta įsteigti nepriklausomą fiskalinę instituciją; naikinami įsiskolinimai ir imtasi priemonių raginti, kad ateityje nebūtų pavėluotų mokėjimų; iki metų pabaigos patvirtintinu indeksavimo panaikinimo įstatymu viešosiose sutartyse bus panaikintas indeksavimas pagal infliaciją. Nuo 2012 m. taikomos priemonės, kuriomis siekiama pradėti perbalansuoti santykinę mokesčių naštą, siekiant labiau remtis vartojimo ir aplinkos mokesčiais, gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir sumažinti įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą, susijusį su pajamų ir pelno apmokestinimu. Tačiau dar reikia imtis papildomų veiksmų ir liepos mėn. suburta nepriklausomų ekspertų grupė, kurios tikslas – teikti informaciją, būtiną visuotinei mokesčių sistemos peržiūrai.

Finansų sektorius. Vykdoma finansų sektoriaus programa, kurią numatoma užbaigti 2014 m. sausio mėn. Padaryta valstybės pagalbą gavusių bankų restruktūrizavimo pažanga, beveik įvykdyti horizontaliosios politikos reikalavimai. Taip sustiprinta Ispanijos bankų sektoriaus valdymo, reguliavimo ir priežiūros sistema.

Augimas ir konkurencingumas. Tokie verslo aplinkos trūkumai, kaip vidaus rinkos segmentacija arba patekimo į paslaugų sektorius kliūtys stabdo darbo vietų kūrimą. Parlamentui pateiktas pasiūlymas dėl teisės akto, kuriuo siekiama skatinti Ispanijos vidaus rinkos veikimą (įstatymas dėl rinkos bendrumo užtikrinimo). Šiuo metu vyksta konsultacijos dėl pirmojo įstatymo, kuriuo pertvarkomos laisvosios profesijos, projekto, tačiau jis bus užbaigtas rengti vėliau, nei numatyta. Neseniai priimtu įstatymu dėl verslumo patobulinta įmonių nemokumo sistema ir įvesta lankstesnių bendrovių formų. Nuo 2012 m. taip pat imtasi priemonių mažmeniniam sektoriui atverti ir būsto nuomos rinkos veiksmingumui didinti. Remdamosi 2012 m. priemonėmis, valdžios institucijos 2013 m. liepos mėn. pasiūlė teisės aktų rinkinį, kurio tikslas – pertvarkyti elektros energijos sektorių ir panaikinti įsisenėjusį elektros energijos tarifo deficitą. Reikia imtis tolesnių veiksmų, siekiant panaikinti su konkurencija transporto sektoriuje susijusius trūkumus. Ispanija taip pat imasi veiksmų viešajam administravimui pertvarkyti: 2013 m. vasario mėn. vyriausybė pateikė įstatymo dėl vietos administravimo reformos projektą (Parlamentas turėtų jį priimti iki 2013 m. pabaigos) ir pradėta rengti platesnio masto viešojo administravimo reforma.

Užimtumo ir socialinė politika. Atrodo, kad remiantis ankstesnėmis 2010 ir 2011 m. reformomis, išsamesne 2012 m. darbo rinkos reforma ir 2012 m. socialinių partnerių susitarimu, sukurtos sąlygos atsparesnei darbo rinkai. Tačiau dar per anksti spręsti dėl reformos poveikio. Toliau stengiamasi stiprinti aktyvią darbo rinkos politiką ir jos sąsajas su pasyvia politika. Tačiau veiksmingas politikos taikymas trunka ilgiau, nei tikėtasi, o dėl centro ir autonominių regionų veiksmų koordinavimo vis dar gresia pavojus, kad nebus pasiekta veiksmingų rezultatų. Pagal Jaunimo verslumo ir užimtumo strategiją imamasi priemonių, siekiant gerinti jaunimo užimtumo padėtį. Taip pat vykdomos profesinio rengimo ir mokymo gerinimo reformos. Siekiant kovoti su skurdu ir spręsti socialinės įtraukties klausimus, kol kas imtasi tik ribotų priemonių.

PRANCŪZIJA

Viešieji finansai. Nors Prancūzija dėjo dideles konsolidavimo pastangas, kad sumažintų nominalų deficitą, kuris 2009 m. siekė 7,5 % BVP, iki 4,8 % 2012 m., dėl prastesnių, nei tikėtasi, ekonominių sąlygų ji nepanaikino paviršinio deficito iki 2013 m. ir todėl Taryba jai davė du papildomus metus. Kol kas neaišku, ar planuojama decentralizacijos reforma leis visam valdžios sektoriui daug sutaupyti. 2013 m. pensijų sistemos reforma turėtų padėti siekti ilgalaikio pensijų sistemos tvarumo, tačiau vidutinės trukmės laikotarpiu jos gali nepakakti. Planuojamos priemonės daugiausia orientuotos į pajamas, visų pirma darbuotojų ir darbdavių socialinių įmokų didinimą. Be to, vykstant 2013 m. pensijų reformą pertvarkoma tik bendroji pensijų sistema, o specialių sistemų reforma beveik nepaliečia.

Konkurencingumas ir augimas. Buvo imtasi tam tikrų priemonių mokesčių sistemos veiksmingumui padidinti mažinant atrinktas mokesčines išlaidas. Taip pat buvo įgyvendinta priemonių siekiant sumažinti įmonių įsiskolinimui palankų mokesčių išskaidymą. 2013 m. sukūrus tarpinę 10 % PVM normą siekiama supaprastinti mokesčių sistemą, tačiau tai nesumažins neefektyvumo (pvz., sumažintas PVM tarifas restoranams). Prancūzija ėmėsi kai kurių priemonių konkurencingumui padidinti, visų pirma 2013 m. įvedusi mokesčių atskaitą konkurencingumui ir užimtumui skatinti. Buvo imtasi tik ribotos apimties priemonių konkurencingumui reglamentuojamuose sektoriuose padidinti. Tinklų pramonės šakose NOME reglamentu bus sumažintos patekimo į energetikos sektorių kliūtys ir rengiama reforma geležinkelių sistemos veiksmingumui padidinti.

Darbo rinka. 2013 m. birželio mėn. įstatymu dėl darbo vietų garantijų siekiama pagerinti darbo rinkos veikimą. Įstatymu visų pirma sprendžiamas mažų galimybių mokytis visą gyvenimą klausimas. Taip pat buvo imtasi priemonių paskatinti vyresnių darbuotojų ir jaunimo (visų pirma subsidijuojamu darbu ir gamybine praktika) įdarbinimą, tačiau jų rezultatai nevienareikšmiai. Ką tik priimta darbo vietų ateičiai programa veiksmingai remiamos žemos kvalifikacijos jaunimo įdarbinimo perspektyvos, o vadinamąja kartų sutartimi lig šiol pasiekta nedidelių rezultatų. 2012–2013 m. taip pat vykdyta valstybinės užimtumo tarnybos reforma. Darbo rinkos susiskaidymo klausimas iš dalies buvo sprendžiamas padidinant darbdavių socialines įmokas trumpesnių nei trys mėnesiai sutarčių atveju, siekiant sumažinti trumpalaikių sutarčių dalį. Siekiant išlaikyti konkurencingumą buvo apribotas diskrecinis minimalaus darbo užmokesčio didinimas, paliekant veikti darbo užmokesčio indeksavimo formulę. Greitai turėtų prasidėti socialinių partnerių derybos dėl bedarbio pašalpų sistemos. Atsižvelgiant į nedarbo lygį reikia toliau vykdyti struktūrines reformas siekiant sumažinti darbo sąnaudas.

KROATIJA

Atsižvelgdama į savo įstojimą į Sąjungą 2013 m. liepos 1 d., Kroatija savanoriškai ir neoficialiai dalyvavo 2013 m. Europos semestre ir 2013 m. balandžio mėn. pateikė ekonominę programą. Komisijos tarnybų darbiniam dokumente pateiktas kokybinis programos vertinimas ir daroma išvada, kad, nepaisant padarytos nedidelės pažangos, išlieka didelių fiskalinių ir struktūrinių problemų. Kroatijai skirtų rekomendacijų pateikta nebuvo.

Viešieji finansai. Per pastaruosius metus Kroatijos fiskalinė sistema reformuota trimis svarbiausiais teisės aktais: i) Biudžeto įstatymu (2009 m.), ii) Fiskalinės atsakomybės įstatymu (2011 m.) ir iii) Vyriausybės sprendimu dėl Fiskalinės politikos komiteto įsteigimo (2011 m.). Kalbant apie pajamas, Kroatija ėmėsi priemonių, susijusių su apmokestinimo struktūros pakeitimu darbo jėgos apmokestinimą pakeičiant ekonomikos augimą mažiau varžančiais mokesčiais, ir mokesčių prievolių vykdymo gerinimu kovodama su mokesčių vengimu ir didindama mokesčių administravimo veiksmingumą. Kalbant apie išlaidas, pradėtas peržiūrėti socialinės apsaugos ir pensijų išlaidų veiksmingumas ir tvarumas. Remiantis valdžios institucijų pateiktais duomenimis, 2012 m. Kroatijos valdžios sektoriaus deficitas buvo 5,0 % BVP. Per pirmuosius devynis 2013 m. mėnesius valstybės deficitas vertinant grynaisiais pinigais beveik pasiekė 4,0 % BVP, o tai yra daugiau nei buvo planuota visiems metams (3 %). Nuo 2009 m. bendroji valdžios sektoriaus skola sparčiai augo ir 2012 m. pasiekė 55,5 %, prognozuojama, kad ji toliau augs.

Augimas ir konkurencingumas. Prasta verslo aplinkos kokybė ir neefektyvi teisminė sistema bei konkurencijos trūkumas svarbiausiose rinkose kelia pavojų Kroatijos ekonomikos augimo perspektyvoms. Per pastaruosius metus Kroatija ėmėsi teisinių, institucinių ir praktinių priemonių, kad sumažintų administracinę naštą ir atgaivintų investicijas. Imtasi pirmųjų priemonių, kuriomis siekiama modernizuoti viešąjį administravimą, didinti teisminės sistemos efektyvumą ir įgyvendinti prevencinius kovos su korupcija viešajame sektoriuje mechanizmus, tačiau reikia tolesnių priemonių, kad būtų stiprinami administraciniai ir teisminiai gebėjimai. Yra ne tik neveiksminga teisinė sistema, bet ir skiriama mažai lėšų MTTP. Naujoji Inovacijų strategija ir planuojama Pažangiosios specializacijos strategija – žingsnis teisinga linkme.

Užimtumo ir socialinė politika. Kroatijos darbo rinkos teikiamos galimybės nėra išnaudojamos ir jaunimas, ilgalaikiai bedarbiai, vyresnio amžiaus asmenys ir moterys atsidūrė itin nepalankioje padėtyje. Pastaruoju metu išplėsta aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo sritis, tačiau dar reikia įvertinti šių priemonių veiksmingumą. Siekdama pagerinti prastą darbo rinkos veikimą Kroatija priėmė pirmuosius Darbo įstatymo pakeitimus, kuriais iš dalies keičiami užimtumo apsaugos teisės aktai. Rengiamasi antrajam Darbo įstatymo pakeitimų etapui, per kurį turėtų būti pristatyta didesnių užimtumo apsaugos teisės aktų pakeitimų. Taip pat rengiama ir plataus masto pensijų reforma. Socialinė padėtis blogėja – trečdaliui gyventojų gresia skurdas. Dar reikėtų imtis priemonių, kuriomis būtų didinamas socialinės paramos sistemos veiksmingumas ir šalinamos paskatos tam tikrų grupių atstovams nedirbti. 2011–2016 m. Socialinės paramos strategija ir naujais socialinės paramos įstatymais sukuriamas pagrindas sistemos reformai, tačiau priemonių poveikis priklausys nuo jų faktinio įgyvendinimo.

ITALIJA

Viešieji finansai. Dėl nuo 2011 m. dėtų fiskalinio konsolidavimo pastangų perviršinis deficitas buvo panaikintas. Vis dėlto viešoji skola tebėra didelė našta. Todėl reikia atidžiai stebėti biudžeto srities pokyčius siekiant užtikrinti, kad būtų griežtai laikomasi Stabilumo ir augimo pakto. Mokesčių sistemos reforma tebevykdoma nenuosekliai. 2013 m. perpus sumažintas pagrindinio būsto mokestis – jį nuo 2014 m. turėtų pakeisti naujas vietos paslaugų mokestis. Siekiant užtikrinti nekilnojamojo turto mokesčio teisingumą ir mokesčių sistemos veiksmingumą svarbu tinkamai parengti šį naują mokestį ir įvykdyti kadastro duomenų peržiūrą. Nepaisant ankstesnių veiksmų ir 2014 m. numatytų veiksmų Italijoje darbo ir kapitalo apmokestinimas išlieka aukštas.

Finansų sektorius. Siekdamas sustiprinti Italijos bankų sektorių Italijos bankas atliko tikslinį turto kokybės vertinimą ir tai teigiamas žingsnis, nors šiame procese dalyvavo nedaug atrinktų bankų. Be to, buvo pasiūlyta didesnė nuolaida už įmonių nuosavą kapitalą, siekiant įvairinti įmonių galimybes gauti finansavimą. Vis dėlto bankų valdymas patobulintas nedaug.

Augimas ir konkurencingumas. Buvo imtasi tam tikrų priemonių administracinei naštai sumažinti, teisės aktams supaprastinti ir verslo aplinkai pagerinti. Taip pat buvo imtasi veiksmų teisingumo sistemos veiksmingumui padidinti ir ES lėšų administravimui pagerinti; vis dėlto šie veiksmai dar turi būti tobulinami ir juos turi papildyti tolesni teisėkūros veiksmai. Buvo pradėtos kelios reformos konkurencijai paslaugų rinkose skatinti, tačiau kyla rizika dėl šių reformų, ypač susijusių su laisvųjų profesijų paslaugomis, įgyvendinimo. 2012 m. konstituciniam teismui panaikinus nuostatas, kuriomis numatyta atverti rinką, reikalingi tolesni veiksmai dėl platesnio vietos viešųjų paslaugų konkursų skelbimo. Kalbant apie tinklų pramonės šakas, vykdomos priemonės patekimo į rinką sąlygoms, visų pirma dujų ir transporto sektoriuose, pagerinti, tačiau energijos kainos vis dar labai aukštos ir išlieka sunkumų, susijusių su infrastruktūros modernizavimu visoje šalyje.

Užimtumo ir socialinė politika. Italijos darbo rinkos struktūrinės ypatybės – nelankstumas ir susiskaidymas. Siekiant spręsti šias problemas 2012 m. buvo pradėta reforma, kuria siekta riboti netipines darbo sutartis, numatytos naujos atleidimo iš darbo taisyklės ir integruota bedarbių pašalpos programa. Vis dėlto reformų, susijusių, pavyzdžiui, su valstybinės įdarbinimo tarnybos paslaugų modernizavimu, įgyvendinimas yra lėtas. 2012 m. buvo pasiektas susitarimas geriau susieti darbo užmokestį su našumu (be kita ko taikant mokesčių atskaitą), dabar šis susitarimas turi būti įgyvendintas praktiškai. Susirūpinimą tebekelia jaunimo ir moterų nedarbas. Keliais etapais buvo priimtos daugiausiai jaunimui skirtos priemonės (paskutinė – 2013 m. rugpjūčio mėn.) ir jos turi būti greitai įgyvendintos. Su švietimu susijusios problemos taip pat yra didelės (t. y. mažiausias tretinio išsilavinimo lygis ES ir beveik 24% NEET lygio) ir joms spręsti reikalingi neatidėliotini tobulinimo veiksmai. Siekiant tikslingiau panaudoti išmokas, kuriomis siekiama spręsti skurdo ir socialinės atskirties problemą, 2013 m. rugpjūčio mėn. buvo imtasi svarbios priemonės, t. y. išplėsti esamą socialinę kortelę visiems pietiniams regionams. Vis dėlto finansavimas priklausys nuo nacionalinių įmokų ES struktūriniais fondams perprogramavimo.

KIPRAS

Viešieji finansai. Šiuo metu Kipre vykdomas plataus masto fiskalinis konsolidavimas. 2013–2014 m. koregavimu iš esmės užtikrinta pajamų ir išlaidų pusiausvyra. Kalbant apie išlaidas, įgyvendinama 2013 m. pensijų sistemos reforma, kurios tikslai – pailginti pensinį amžių, pašalinti ankstyvo pasitraukimo iš darbo rinkos paskatas ir sumažinti išmokas. Imtasi priemonių finansavimo struktūros tvarumui stiprinti. Iki 2015 m. pabaigos tikimasi pradėti įgyvendinti nacionalinę sveikatos priežiūros sistemą. Kalbant apie viešųjų finansų valdymą, iki 2013 m. gruodžio mėn. pabaigos turi būti priimtas visaapimantis įstatymas, kuriuo bus numatytas patikimo viešųjų finansų valdymo principų teisinis pagrindas, apibrėžti viso metinio biudžeto ciklo svarbiausi procesai, jo dalyvių vaidmenys ir atsakomybė. Kiek tai susiję su pajamomis, vykdomos mokestinių pajamų ir viešojo administravimo reformos, kurių tikslas – gerinti mokestinių prievolių vykdymą, kovoti su mokesčių vengimu ir siekti, kad viešasis sektorius užduotis atliktų veiksmingiau, visų pirma palengvinant viešojo sektoriaus išteklių persikirstymą, lėšas skiriant toms sritims, kurioms ekonomikos krizė turėjo didžiausią poveikį.

Finansų sektorius. Smarkiai sumažėjus pasitikėjimui bankų sektoriumi, pradėtos įgyvendinti reformos, kuriomis siekiama restruktūrizuoti ir sumažinti finansų įstaigas bei stiprinti jų priežiūrą. Visų pirma buvo įsteigtas Kipro centrinis bankas kaip bendra pertvarkymo institucija, o Kipro bankas buvo rekapitalizuotas ir atliekant pertvarkymą nedalyvavo. Valdžios institucijos pradėjo įgyvendinti strategiją, pagal kurią restruktūrizuojamos kooperacinės kredito įstaigos ir jau užbaigti pirmieji bendrovių susijungimai. Užbaigtas kooperacinių kredito įstaigų priežiūros integravimas į Kipro centrinio banko veiklą darbo planas. Toliau palaipsniui mažinami administraciniai suvaržymai ir kapitalo kontrolė, kaip numatyta veiksmų plane, dėl kurio susitarta su programos partneriais.

Augimas ir konkurencingumas. Galima išvardyti šias Kipro priimtas ar numatomas priimti augimą skatinančias priemones: trečiojo energetikos teisės aktų rinkinio perkėlimas į nacionalinę teisę, energetikos sektoriaus strategijos parengimas, teisės aktų suderinimas su Paslaugų direktyva bei pastangos liberalizuoti reglamentuojamąsias profesijas. Vis dėlto, transporto sektoriuje dar reikėtų imtis papildomų priemonių, kad būtų didinamas energijos vartojimo efektyvumas ir skatinamos privačiojo sektoriaus investicijos į mokslinius tyrimus ir plėtrą.

Užimtumo ir socialinė politika. Nuo 2009 m. pradėjus mažėti užimtumui ir smarkiai išaugus nedarbui, Kipras ėmėsi priemonių, kuriomis kovojama su ilgalaikiu ir jaunimo nedarbu ir gerinami įgūdžiai, ir tam įsteigė mokymo po vidurinės mokyklos institucijas, pristatė Naujos šiuolaikinės gamybinės praktikos programą ir įdiegia profesinių kvalifikacijų sistemą. Tačiau reikalingos tolesnės pastangos, kad būtų sprendžiama didelio jaunimo nedarbo problema ir įgūdžiai būtų labiau pritaikyti darbo rinkos poreikiams. Kipras taip pat reformavo savo viešojo, o vėliau ir privačiojo, sektoriaus darbo užmokesčio indeksavimo sistemą bei socialinės paramos sistemą, kad padidintų pažeidžiamų grupių apsaugą ir užtikrintų tinkamą socialinių išmokų ir paskatų dirbti pusiausvyrą.

LATVIJA

Viešieji finansai. Plataus masto fiskalinis konsolidavimas ir makroekonominio koregavimo programos metu pasiektas didesnis viešųjų išlaidų veiksmingumas leido Latvijai sumažinti valdžios sektoriaus deficitą nuo 8,1 % BVP 2010 m. iki 1,3 % 2012 m. ir 2012 m. pasiekti vidutinės trukmės laikotarpio tikslą. Perviršinio deficito procedūra Latvijai buvo panaikinta 2013 m. birželio mėn. 2014 m. biudžetas yra pirmasis, kuris bus įgyvendintas remiantis naujuoju fiskalinės drausmės įstatymu. Parlamentas priėmė mokesčių priemones dėl gyventojų pajamų mokesčiu neapmokestinamo dydžio (bendrųjų ir taikomų išlaikomiems asmenims) ir aplinkos mokesčių.

Finansų sektorius. Kelių bankų privatizavimas po finansų krizės vyksta sklandžiai ir buvo sustiprinta finansų priežiūra siekiant išlaikyti sektoriaus stabilumą; nors yra parengtos konkrečios reguliavimo priemonės ir vykdoma dėmesinga nerezidentų bankų indėlių priežiūra, svarbu nuolat išlaikyti budrumą.

Augimas ir konkurencingumas. Pasiūlyta plataus užmojo švietimo ir mokslo sektorių reformų, kaip antai pakeisti aukštojo mokslo įstaigų valdymą, skatinti aukštojo mokslo ir mokslo apskritai tarptautinimą, įdiegti kokybę skatinantį finansavimo modelį ir užtikrinti didesnę nacionalinį aukštojo mokslo finansavimą. Vis dėlto jų įgyvendinimas nepasistūmėjo ir studijų sričių akreditavimo reformos nevykdytos. Latvija ėmėsi svarbių priemonių civilinės teisės sistemos neveiksmingumui, kuris neigiamai veikia verslo aplinką, sumažinti. Buvo priimtos tokios priemonės: reorganizuoti teismai, įvykdytos kelios civilinio proceso srities reformos, įgyvendinti IRT priemonių sprendimai ir numčius sprendimų skelbimą padidintas skaidrumas. Vyksta diskusijos dėl tarpininkavimo įstatymo ir nemokumo įstatymų modifikavimo. Energetikos srityje buvo liberalizuota elektros energijos rinka ir įgyvendinamos tam tikros priemonės energetikos tinklo jungtims pagerinti. Vis dėlto reikia dėti daugiau pastangų dujų infrastruktūros ir rinkų srityje, visų pirma užtikrinti tinkamai reglamentuojamą trečiųjų šalių prieigą prie perdavimo tinklų ir saugyklų. Daroma tam tikra pažanga energijos vartojimo efektyvumo srityje.

Užimtumo ir socialinė politika. Latvija sumažino darbo jėgai taikomus mokesčius ir planuojama 2014–2015 m. imtis priemonių dar mažinti darbo jėgos apmokestinimą. Latvija išplėtė aktyvios darbo rinkos politikos taikymo sritį, sukūrė naujas aktyvios darbo rinkos politikos priemones ir modernizavo profesinio rengimo mokyklas. Rengiama jaunimo garantijų iniciatyva. Ankstesnis Latvijos sprendimas sumažinti garantuotų minimalių pajamų dydį ir panaikinti centrinės vyriausybės finansavimą buvo priešingas konkrečiai šaliai skirtoms rekomendacijoms. Vis dėlto, nors ir lėtai, pertvarkoma socialinės paramos sistema, siekiant padidinti socialinės paramos aprėptį ir užtikrinti jos adekvatumą. Kitos priemonės, kurių buvo imtasi skurdo ir socialinės atskirties problemai spręsti: padidintas minimalus darbo užmokestis ir pradėta teikti specialias socialines paslaugas neįgaliems asmenims arba pagalbą neįgaliems vaikams. Siekdama sumažinti vaikų skurdą, kuris yra vienas didžiausių Europoje, 2013 m. Latvija padidino įvairias išmokas šeimai. 2014 m. planuojama jas dar padidinti.

LIETUVA

Viešieji finansai. Per pastaruosius trejus metus Lietuvos ekonomikos augimo tempas buvo vienas sparčiausių ES ir tai jai padėjo sumažinti biudžeto deficitą. Perviršinio deficito procedūra buvo nutraukta 2013 m. birželio mėn. Nors matyti tolesnio struktūrinio deficito mažėjimo tendencija, pažanga siekiant vidutinės trukmės laikotarpio tikslo yra mažesnė už mažiausią reikalavimą ir ateityje reikėtų sustiprinti pastangas. Nors buvo imtasi tam tikrų priemonių, visų pirma dėl turto apmokestinimo, apskritai 2012–2013 m. nepadaryta jokios didesnės mokesčių srities pažangos. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos mokesčių ir BVP santykis yra vienas žemiausių ES, yra galimybių didinti pajamas. 2013 m. vykdyta mokesčių peržiūra buvo ribotos apimties, o išplėstinės strategijos poveikio mokesčių prievolių vykdymui galima tikėtis vidutiniu laikotarpiu. Fiskalinio stabilumo įstatymų priėmimas buvo atidėtas ir reikia imtis tolesnių veiksmų fiskalinei sistemai stiprinti. 2011 m. buvo priimtas sprendimas ilginti pensinį amžių. 2012 m. pabaigoje buvo priimti teisės aktų pakeitimai dėl papildomo kaupimo pensijai. Vis dėlto dar reikia priimti teisės aktus dėl visapusiškesnės pensijų sistemos reformos ir priemonės užtikrinti ilgesnį profesinį gyvenimą.

Augimas ir konkurencingumas. Dėl nuolatinio darbo užmokesčio mažėjimo ir padidėjusio su kaina nesusijusio konkurencingumo per pastaruosius trejus metus Lietuva padidino savo konkurencingumą. Vis dėlto dar esama labai daug galimybių mažinti atotrūkį nuo kitų šalių mokslinių tyrimų ir švietimo rezultatų srityje. Be to, energetikos sektoriaus reformomis (ES mastu Lietuva santykinai yra viena iš energijai imliausių ir viena iš daugiausiai anglies dioksido išskiriančių šalių) turėtų būti sumažinta didelė priklausomybė nuo energijos importo. Energetikos tinklų srityje buvo imtasi priemonių, tačiau jų įgyvendinimo tempas yra lėtas. Kalbant apie pastatų energinį efektyvumą 2013 m. Lietuva pašalino buvusias teises kliūtis teikti specialiąsias paskolas tam tikrų kategorijų savininkams. Nors tai yra žingsnis reikiama kryptimi, konkretus tų priemonių poveikis dar turės būti įvertintas. Vyriausybė patvirtino reguliavimo sistemą valstybės valdomų įmonių reformai vykdyti ir gerokai padidino skaidrumą. Dabar uždavinys yra užtikrinti, kad visi reformos aspektai būtų įgyvendinti.

Užimtumo ir socialinė politika. Darbo rinkos padėtis Lietuvoje toliau gerėjo, tačiau jaunimo ir ilgalaikio nedarbo lygis tebekelia rimtą nerimą. Vis labiau jaučiamas kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas. Vyriausybė ėmėsi tam tikrų priemonių spręsti jaunimo nedarbo problemą ir šioje srityje pasiekė tam tikrų teigiamų rezultatų, taip pat rengia jaunimo garantijų iniciatyvą. Vis dėlto aktyvios darbo rinkos politikos priemonės dar nėra perorientuotos taip, kad geriau tiktų žemos kvalifikacijos darbuotojams ir labiau nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims. Profesinio rengimo srityje nepakankamai remiamos pameistrystės. Darbo vietų apsaugos teisės aktai tebėra ribojantys – darbo kodekso pakeitimai buvo nedidelės apimties ir didesnio poveikio nepadarė. Buvo imtasi pirminių reformų paskatinti terminuotų sutarčių privačiajame sektoriuje liberalizavimą, tačiau dėl trumpo reformų laikotarpio ir nedidelės apimties jos yra nepakankamos. Siekiant padidinti paramos tikslumą pradėtos įgyvendinti socialinės paramos pinigais sistemos reformos priemonės. Bendro minimalaus darbo užmokesčio padidinimas turėtų sumažinti dirbančiųjų skurdą ir gali padėti sumažinti bendrą skurdą. Vis dėlto atrodo, kad šių priemonių nepakanka skurdo ir socialinės atskirties problemoms įveikti.

LIUKSEMBURGAS

Viešieji finansai. Liuksemburgas padarė pažangą fiskalinio konsolidavimo srityje siekdamas vidutinės trukmės laikotarpio tikslo. Tačiau būtina dėti tolesnes pastangas ilgalaikiam valstybės finansų tvarumui užtikrinti. Parengtas įstatymo projektas dėl vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto sistemos įdiegimo, tačiau jo tvirtinimas nukeltas. 2012 m. gruodžio mėn. patvirtintą Liuksemburgo pensijų sistemos reformą tegalima laikyti pirmu žingsniu tinkama kryptimi siekiant ilgalaikio valstybės finansų tvarumo. Būtinios papildomos priemonės, be kita ko, susijusios su ilgalaikio priežiūra. Liuksemburgas dar nesiėmė priemonių standartinio PVM tarifo taikymui išplėsti, o tai padėtų padidinti iš vartojimo gaunamas pajamas.

Augimas ir konkurencingumas. 2008–2012 m. nominalios vienetui tenkančios darbo sąnaudos Liuksemburge padidėjo apie 16 % – beveik du kartus daugiau nei kaimyninėse šalyse. Tačiau priemonės, kurių Liuksemburgas ėmėsi darbo užmokesčio nustatymo sistemai pagerinti, buvo nevisapusiškos ir laikinos. Liuksemburgas dėjo šiek tiek pastangų ekonomikos, kuri labai priklauso nuo finansų sektoriaus (maždaug 30 % visos pridėtinės vertės), struktūrai įvairinti. Kaip bebūtų, būtina dėti daugiau pastangų, visų pirma siekiant pašalinti esamus Liuksemburgo mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos trūkumus. Dėl neseniai priimtų teisės aktų labai sumažėjo laisvosioms profesijoms tenkanti reglamentavimo našta, paslaugų teikėjams sudarytos geresnės sąlygos patekti į rinką. Panašu, kad aukštam bendrovių įsiskolinimo lygiui įtakos turėjo įsiskolinimui palankus mokesstinis iškraipymas, tačiau iki šiol nesiimta jokių priemonių šiai problemai spręsti. Liuksemburgas nepasiekė savo tikslo sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, be to, reikia toliau dėti pastangas siekiant atsverti neigiamus išorinius padarinius, atsirandančius dėl žemo transportui naudojamų energetikos produktų apmokestinimo lygio, taip pat tobulinti viešojo transporto sistemą.

Užimtumo ir socialinė politika. Liuksemburgo švietimo sistema susiduria su ypatingomis problemomis dėl daugiakalbystės reikalavimų, didelės migrantų kilmės gyventojų dalies (43,1 %), taip pat specifinių įgūdžių, būtinų specializuotoje darbo rinkoje, kurioje reikšminga vieta tenka finansų sektoriui, poreikio. Migrantų ir jaunimo, turinčio nedaug įgūdžių, padėtis tebėra sudėtinga. Liuksemburgas ėmėsi priemonių, be kita ko, įsteigė profesinio orientavimo centrą, užimtumo stebėjimo centrą, taip pat ėmėsi vadinamųjų „tinkamumo darbui“ iniciatyvų, taip pat Jaunimo garantijos iniciatyvos – visa tai padeda judėti reikiama linkme. Tačiau šios priemonės kol kas įgyvendinamos iš dalies. Šiuo metu rengiama vidurinės mokyklos sistemos reforma. Atsižvelgus į nedidelį vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo procentą, vykdant pensijų reformą įdiegtos finansinės paskatos profesinei veiklai pailginti.

VENGRIJA

Viešieji finansai. Vengrijos perviršinio deficito procedūra buvo panaikinta 2013 m. birželio mėn.; po šio sprendimo valdžios institucijos pradėjo laikytis šiek tiek ekspansinės fiskalinės politikos krypties. Pagal Komisijos 2014 m. fiskalinę prognozę deficitas beveik sieks Sutartyje nustatytą pamatinę vertę (3% BVP) ir bus didelė deficito padidėjimo rizika. Be to, pastaruoju metu priimti fiskalinės politikos sprendimai nerodo, kad pereinama prie augimui palankesnės fiskalinės strategijos. Imtasi fiskalinį valdymą stiprinančių priemonių, tačiau šioje srityje reikia dėti daugiau pastangų.

Finansų sektorius. Padaugėjo MVĮ teikiamų kreditų, o sektoriaus priklausomybė nuo paskolų užsienio valiuta sumažėjo centriniam bankui įgyvendinus augimo finansavimo priemonę. Vis dėlto ši priemonė gali lemti dideles išlaidas vidutinės trukmės laikotarpiu. 2013 m. dar kartą buvo padidinti finansų sektoriui taikomi specialūs mokesčiai. Be to, vyriausybė šiuo metu planuoja priimti naują paramos priemonę, skirtą padėti namų ūkiams išmokėti hipotekos paskolas užsienio valiuta; su tuo susijusios išlaidos gali dar sumažinti bankų teikiamų kreditų apimtį. Priežiūros institucija buvo prijungta prie Vengrijos centrinio banko (*Magyar Nemzeti Bank*, MNB) ir tai turėtų padidinti jos įgaliojimus kritiniu atveju ir makro bei mikro lygmens rizikos ribojimo priemonių integravimą. Kalbant apie portfelio valymą, nepriimta jokių naujų priemonių, tačiau neveiksnių paskolų dalis bankų sektoriaus balanse yra gana didelė (beveik 20 %), be to, yra didelė restruktūrizuotų paskolų dalis.

Augimas ir konkurencingumas. Vengrijos ekonomika augo lėčiau nei jos regioninių kaimynių (PL, CZ, SK) dėl įsiskolinusių sektorių įsiskolinimo mažinimo ir prastėjančios verslo aplinkos. Pastarąjį veiksni didelė dalimi lėmė nuspėjamumo trūkumas, vyriausybės politikos, kuria įvesta vis daugiau apribojimų investuotojams, iškraipiančio poveikio ir pelno mokesčio, taikomo visų pirma finansų sektoriui, kokybės. Lig šiol nesiimta priemonių siekiant įgyvendinti su verslo aplinka susijusias rekomendacijas.

Užimtumo ir socialinė politika. Apskritai Vengrijos užimtumo lygis yra mažas ir jos darbo rinka atsilieka nuo ES vidurkio. Didžiausią nerimą kelia jaunimo ir ilgalaikis nedarbas. Rengiama jaunimo garantijų schema. 2011 m. vyriausybės įvestos didelės apimties viešųjų darbų programos padėjo pažaboti nedarbo didėjimą, tačiau jų ilgalaikis poveikis užimtumui dar turi būti įrodytas. Planuojama aktyvumo skatinimo priemonė yra žingsnis reikiama kryptimi, tačiau kol kas tai tėra vienkartinė priemonė. Mokymosi visą gyvenimą programų poveikis dar nėra aiškus. Mokyklą nebaigiančių asmenų skaičiaus mažinimo, mokymosi visą gyvenimą ir aukštojo mokslo strategijos vis dar rengiamos. Vyriausybė įvedė tikslinių socialinių įmokų mažinimo priemonę, siekdama padidinti darbo paklausą atviroje darbo rinkoje, tačiau šios priemonės poveikio dar negalima pastebėti. Nepaisant nedidelio bendro aktyvios darbo jėgos padidėjimo, skurdas ir socialinė atskirtis didėja ir daug žmonių patiria didelių materialinių nepriteklių. Šią padėtį dar pablogino tai, kad buvo sutrumpintas bedarbio pašalpų mokėjimo laikotarpis ir sumažintas pašalpų lygis ir atitinkamai socialinė parama pinigais bei buvo nustatyti su tinkamumo kriterijais susiję apribojimai.

MALTA

Viešieji finansai. Malta planuoja, kad 2013 m. valdžios sektoriaus deficitas sieks 2,7 % BVP, tačiau Komisijos rudens prognozėje numatyta, kad jis bus 3,4 % BVP. Malta pranešė apie mokestinių prievolių vykdymo gerinimo ir kovos su mokesčių vengimu priemones, tačiau jos tebevykdomos. Vis dar sprendina įmonių išskolinimui palankaus mokestinio iškraipymo problema. Iki metų pabaigos tikimasi sulaukti fiskalinės sistemos reformos. Dėl ilgalaikio Maltos viešųjų finansų tvarumo tebekyla sunkumų, nes pagal projekcijas numatytas su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų augimas vis dar smarkiai viršija ES vidurkį. Kalbant apie pensijų sistemą, pensinis amžius didinamas per daug laipsniškai ir nesiejamas su tikėtina gyvenimo trukme. Trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu Malta ketina šią problemą spręsti kitomis priemonėmis, kaip antai didindama moterų ir vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo procentą (iki metų pabaigos tikimasi parengti vyresnių žmonių aktyvumo strategiją), tačiau trūksta ilgalaikių sprendimų. Padėtį apsunkina ir sveikatos priežiūros išlaidos. Valdžios institucijos imasi įvairių priemonių sistemos adekvatumui pagerinti, tačiau nėra aiškus tų priemonių finansinis poveikis.

Finansų sektorius. Valdžios institucijos numato peržiūrėti du bankininkystės reglamentus, susijusius su atidėjimais paskolų nuostoliams padengti ir koncentracijos rizika. Šie reglamentų projektai vis dar svarstomi, pradinio termino jau nebesilaikoma. Siekdamas sustiprinti priežiūrą, valdžios institucijos įsteigė Jungtinę finansinio stabilumo valdybą ir pasiūlė iš dalies pakeisti Maltos centrinio banko įstatymą.

Augimas ir konkurencingumas. Rengiami planai įvairinti energijos tiekimą – esamą skystąjį kurą naudojančią jėgainę pertvarkyti į dujomis kūrenamą jėgainę ir pastatyti naują SGD jėgainę. Be to, tiesiama elektros energijos jungiamoji linija su Italija, tačiau jos užbaigimo darbai vėluoja. Įdiegtos atsinaujinančiųjų išteklių energijos paramos sistemos, tačiau nustatyta problemų statant svarbias suplanuotas vėjo jėgaines. Tam tikrų riboto poveikio priemonių imtasi sprendžiant transporto sektoriaus problemas, tačiau viešuoju transportu naudojamas mažiau, nei planuota pagal vykdomą reformą. Apskritai panašu, kad būtina dėti daugiau pastangų energijos vartojimo efektyvumui didinti. Malta diegia e. viešojo pirkimo sistemą, siekdama didinti viešojo pirkimo efektyvumą, 2013 m. pradėta ir teismų sistemos reforma.

Užimtumo ir socialinė politika. Moterų užimtumo procentas tebėra labai nedidelis, tačiau jis pamažu auga. Nuo 2011 m. imtasi įvairių priemonių, pvz., atidaryti valstybiniai ir privatūs vaikų priežiūros bei užklausinės veiklos centrai), bet tebelieka sprendimas jų pasiekiamumo ir prieinamumo klausimas. Pailgintos motinystės atostogos, įdiegtos naujos pajamų mokesčio paskatos dirbantiems tėvams. Mokyklos nebaigimo rodikliai tebėra aukšti, tačiau imtasi priemonių šiai problemai spręsti. Numatytos priemonės, skirtos raštingumui, mokymuisi visą gyvenimą, darbo ieškančių asmenų ir neaktyvių asmenų reintegracijai į darbo rinką skatinti, kuriomis būtų papildomos vykdomos gamybinės praktikos sistemos reformos. Maltos pragyvenimo išlaidų koregavimo mechanizmas pasižymi specifinėmis charakteristikomis, dėl kurių tikriausiai sumažėja jo neigiamas poveikis. Tačiau Malta raginama atidžiai stebėti to mechanizmo poveikį ir prireikus būti pasiruošusi jį reformuoti.

NYDERLANDAI

Viešieji finansai. Taip pat ir dėl silpnų ekonominių pokyčių nuo 2009 m. Nyderlanduose buvo perviršinio deficito padėtis. Pagal Komisijos 2013 m. rudens prognozes 2012 m. ekonomika susitraukė 1,2 % ir manoma, kad prieš šiek tiek išsiplėsdama 2014 m., 2013 m. ji dar susitrauks 1 %. Nyderlandai priėmė pirmosios pakopos pensijų reformas. Antrosios pakopos ir ilgalaikės priežiūros reformas dar tik rengiamasi priimti. Galima tikėtis, kad priemonėmis, kurių tikslas – pagerinti pensijų fondų veikimą, bus sumažintos fiskalinės subsidijos sistamai ir kartu remiamos vyresnio amžiaus darbuotojų įsidarbinimo galimybės.

Finansų sektorius. Atsižvelgiant į didelius Olandijos būsto rinkos struktūrinius iškraipymus, reikia toliau vykdyti reformas ir kartu apriboti šalutinį poveikį platesnio masto ekonomikai, kuri iki galo neatsigauna. Nuo 2012 m. balandžio mėn. įgyvendinta įvairių priemonių. Kai kurios iš jų susijusios su būsto finansavimo apmokestinimo koregavimu. Laipsniški veiksmai siekiant apriboti hipotekos palūkanų neapmokestinimą ir didinti amortizavimo paskatas yra naudingi, bet ši priemonė įvedama per lėtai. Socialinio būsto sektoriuje neseniai įvestas tam tikro masto pajamomis grindžiamas nuomos diferencijavimas yra teigiamas žingsnis, tačiau jo poveikį dar reikia įvertinti.

Augimas ir konkurencingumas. Įvykdyta struktūrinių reformų, bet nuo 2012 m. susilpnėjo labai reikalingų reformų pagreitis. Ekonominiu požiūriu sudėtingu metu, didėjant nedarbiui, reikia atnaujinti veiksmus, kad būtų padidintas Olandijos ekonomikos augimo potencialas. Nyderlandai pagerino savo reitingą 2013 m. Inovacijų sąjungos rezultatų suvestinėje: čia Nyderlandai įtraukti į „inovacijų šalininkų“, kurių veiklos rezultatai geresni nei vidutiniai, grupę. Paskelbta ir įgyvendinama keletas priemonių, kurios traktuojamos kaip veiksmai teisinga kryptimi. Todėl 2013 m. rekomendacija dėl konkurencingumo ir MTTP pateikta nebuvo. Netgi jei atrodo, kad viešosios išlaidos švietimui yra apsaugotos nuo biudžeto mažinimo, besąlyginių fundamentinių tyrimų finansavimas susijęs su sunkumais. 2012 ir 2013 m. imtasi priemonių verslo aplinkai gerinti, tačiau kai kuriose srityse dar yra ką tobulinti ir paprastinti.

Užimtumo ir socialinė politika. Pastaruoju metu padėtis Nyderlandų darbo rinkoje pablogėjo. Priemonės dalyvavimui darbo rinkoje gerinti apima didesnes darbo apmokestinimo lengvatas ir laipsnišką neigiamų mokesčių paskatų papildomas pajamas gaunantiems asmenims mažinimą. Be to, buvo numatyta didinti darbo jėgos judumą, peržiūrint užimtumo apsaugos teisės aktus ir bedarbio pašalpų trukmę, taip pat įgyvendinant priemones, kuriomis siekiama įtraukti į darbo rinką specialias grupes. 2012 m. pabaigoje vyriausybė parengė keletą reformų, susijusių su socialine ir ekonomikos politika. Dar reikia įgyvendinti numatytas priemones dėl bedarbio pašalpų schemos, užimtumo apsaugos / atleidimo teisės akto ir naujojo Dalyvavimo įstatymo. Tačiau tas priemones planuojama įvesti lėtai. Norint pagerinti darbo rinkos veikimą, reikia papildomų reformų.

AUSTRIJA

Viešieji finansai. Austrija sėkmingai sumažino savo valdžios sektoriaus deficitą ir siekia vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto tikslo, tačiau turi būti stiprinamas metinis struktūrinis koregavimas. Sutampančios federalinio, regioninio bei vietos lygmens atsakomybės sritys bei atsakomybės už finansavimą ir išlaidas nenuoseklumas yra problemos, kurias reikia spręsti. Iš tiesų tokia padėtis gali kelti pavojų kai kurioms šiuo metu vykdomoms reformoms, pavyzdžiui, diegiamai sveikatos apsaugos sistemos išlaidų tikslinei sistemai.

Finansų sektorius. Vykdomas (iš dalies) nacionalizuotų bankų restruktūrizavimas, tačiau būtini tolesni veiksmai, o biudžetui kylanti rizika turi būti atidžiai stebima.

Augimas ir konkurencingumas. Reikia toliau stengtis skatinti konkurenciją ir paslaugų teikimą, įskaitant pernelyg didelių kliūčių paslaugų teikėjams šalinimą ir persvarstymą, ar esami apribojimai, susiję su reglamentuojamosiomis profesijomis, yra grindžiami bendrais interesais. Dabar įgyvendinama konkurencijos įstatymo reforma, tačiau išlieka susirūpinimą keliančių klausimų, susijusių su pernelyg ribotu išteklių skyrimu federalinei konkurencijos institucijai. Be to, nors Austrija nuo 2012 m. ir skyrė papildomų lėšų iš biudžeto, tačiau ji dar nesiėmė visų reikalaujamų priemonių, kad užtikrintų, jog vis daugiau studentų galėtų siekti aukštos kokybės ir pritaikyto mokymo ir tikrai užbaigtų studijas.

Užimtumo ir socialinė politika. Austrija ėmėsi priemonių, kad vidutinės trukmės laikotarpiu sustiprintų vyresnio amžiaus darbuotojų dalyvavimą darbo rinkoje ir ribotų ankstyvą pasitraukimą iš darbo rinkos. Reikės atidžiai stebėti šių priemonių įgyvendinimą ir veiksmingumą. Nesiimta jokių priemonių, kuriomis būtų paankstintas teisės aktais nustatyto moterų ir vyrų pensinio amžiaus suvienodinimas. Našta darbo jėgai (galiojantys mokesčiai ir socialinio draudimo įmokos) išlieka didelė ir nesiimta jokių veiksmų, kad nedideles pajamas gaunančių darbuotojų apmokestinimas būtų perkeltas kitoms mokesčio bazėms, kurios ne taip kliudo augimui. Imtasi priemonių, kuriomis skatinamas moterų dalyvavimas darbo rinkoje. Kiek plačiau taikomos vaikų priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugos, tačiau biudžeto asignavimai neatrodo pakankamai dideli, kad būtų patenkinta didėjanti paklausa. Buvo imtasi priemonių, tokių kaip kalbos įgūdžių įgijimo strategija, kad būtų sprendžiamas asmenų, kilusių iš migrantų šeimų, dalyvavimo darbo rinkoje klausimas, ir gerinami švietimo (visų pirma palankių sąlygų neturinčių jaunuolių švietimo) rezultatai. Pažanga yra lėta, o šių priemonių veiksmingumą reikia atidžiai stebėti.

LENKIJĄ

Viešieji finansai. Siekdama laikytis rekomendacijos pagal Stabilumo ir augimo paką 2014 m. pasiekti 3 % BVP deficitą, Lenkija pateikė tolesnes fiskalines priemones, daugiausia susijusias su pensijų sistema, fiskaline sistema, mokestinių prievolių vykdymu, taip pat mokestines pajamų priemones. Lenkija iki minimumo nesumažino augimą skatinančių išlaidų, kadangi didelę dalį deficito mažinimo veiksmų nulėmė pastaraisiais metais sumažintos investicijos. Fiskalinių taisyklių reforma buvo priimta, bet dar neįgyvendinta. Mokestinių prievolių vykdymas ir toliau išlieka problema. Nuo 2013 m. pradžios Lenkija palaiapsniui ilgina įstatyminių pensijų amžių iki 67 metų. Kita vertus, speciali ūkininkų socialinio draudimo schema ir speciali pensijų sistema kalnakasiams lieka nepertvarkytos. Kiek tai susiję su sveikatos priežiūros sektoriaus išlaidų efektyvumu, Lenkija paskelbė keletą priemonių, susijusių su Nacionalinio sveikatos fondo valdymu. Socialinės priežiūros reglamento projekte taip pat numatytos kelios priemonės, kuriomis siekiama gerinti socialinės politikos tikslumą. Tačiau jų poveikį reikės įvertinti remiantis galutinėmis teisinėmis nuostatomis.

Augimas ir konkurencingumas. Mokslo ir aukštojo mokslo reforma buvo teisingas žingsnis, tačiau Lenkijos bendrovių inovacijų rezultatai lieka žemi. Priemonės, kurių iki šiol imtasi, siekiant padidinti verslo investicijas į MTTP ir inovacijas bendrovėse, padėties akivaizdžiai nepagerino, o viešos priemonės inovacijoms remti nėra labai tikslingos. Tokios veiksmingos priemonės, kaip dabartinės mokestinės paskatos, yra beveik nenaudojamos, o galimybės jas tobulinti arba taikyti alternatyvias mokesčių schemas nenagrinėjamos. Dauguma energetikos sektoriaus priemonių dar tik rengiamos. Tačiau ir elektros energijos, ir dujų sektoriuose jau imtasi tam tikrų veiksmų, pradėjus įgyvendinti kelis elektros tinklo ir prekybos dujomis platformos, pradėjusių veikti 2012 m., plėtros ir atnaujinimo projektus. Kalbant apie energijos vartojimo efektyvumą, vyriausybė modernizavo viešuosius pastatus. Nepaisant tam tikrų pastangų, geležinkelių investiciniai projektai vis dar smarkiai vėluoja, nors geležinkelio reguliavimo institucija buvo sustiprinta. Lenkija parengė svarbią reformų darbotvarkę, kurios tikslas – panaikinti arba sumažinti kvalifikacinius reikalavimus iki 230 profesijų, ir pirmieji teisiniai pakeitimai jau įsigaliojo. Lenkija dar nesiėmė veiksmų tiesiogiai įgyvendinti rekomendacijas dėl atliekų ir vandens tvarkymo, taip pat dėl spartesnio plačiajuosčio ryšio aprėpties didinimo.

Užimtumo ir socialinė politika. Siekiant sumažinti jaunimo nedarbą, imtasi tam tikrų veiksmų. Vyriausybė įvedė kelias švietimo ir mokymo reformas. Rengiamos papildomos priemonės, kuriomis siekiama tikslingiau taikyti užimtumo politiką, ypač susijusią su jaunimu. 2013 m. rugsėjo mėn. priimta mokymosi visą gyvenimą strategija. Tačiau reikia imtis papildomų veiksmų, siekiant suteikti daugiau gamybinės praktikos ir mokymosi darbo vietoje galimybių. Lenkija ėmėsi tik nedidelių veiksmų darbo rinkos susiskaidymui ir dirbančiųjų skurdui mažinti. Vaikų priežiūros įstaigų skaičius auga, tačiau lopšelių pasiūla lieka per maža, kad būtų galima iš esmės padidinti moterų dalyvavimą darbo rinkoje. Vis dar reikia įgyvendinti ilgalaikę ir patikimą ūkininkų socialinės apsaugos sistemos KRUS reformą.

PORTUGALIJA

Viešieji finansai. Per pastaruosius trejus metus įgyvendinus apie 5,1 % BVP fiskalinių priemonių padaryta fiskalinio konsolidavimo pažanga. Remiantis Komisijos 2013 m. rudens prognoze, manoma, kad valdžios sektoriaus deficitas 2013 m. bus 5,95 % BVP. Vyriausybė patvirtino savo 2014 m. deficito tikslą, t. y. 4 % BVP, paremtą nuolatinėmis konsolidavimo priemonėmis. Vyriausybė patvirtino savo 2014 m. deficito tikslą, t. y. 4 % BVP, paremtą nuolatinėmis konsolidavimo priemonėmis. Fiskalinis konsolidavimas 2013 m. apima asmeninių pajamų ir turto apmokestinimo didinimą bei kai kurių priemonių, numatytų Viešųjų išlaidų apžvalgoje, paankstinimą. Remiantis Konstitucinio Teismo sprendimais, dvi priemokos viešojo sektoriaus darbuotojams ir pensininkams, kurios buvo sumažintos 2012 m., grąžintos 2013 m. Viešojo sektoriaus reformomis toliau stiprinamas viešųjų finansų valdymas, kovojama su mokesčių slėpimu, restruktūrizuojamos valstybės įmonės ir mažinamos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės išlaidos.

Finansų sektorius. Nuo Ekonominio koregavimo programos pradžios Portugalijos bankai labai pagerino kapitalo rodiklius ir su geriau subalansuota finansavimo struktūra ir turimu likvidumu jie yra gerai pasirengę atlaikyti trumpus nestabilumo laikotarpius ir susitvarkyti su galimu tolesniu turto kokybės blogėjimu. Finansų sektorius toliau sparčiai mažino finansinį įsiskolinimą esant mažai paskolų paklausai ir 2013 m. antrojo ketvirčio pabaigoje pasiekė 122 % paskolų ir indėlių santykį. Įgyvendinamos priemonės (įskaitant iniciatyvas, kuriomis raginama diversifikuoti finansavimo šaltinius), kuriomis siekiama užtikrinti pakankamą finansavimą perspektyvioms mažosioms ir vidutinėms įmonėms.

Augimas ir konkurencingumas. Ekonominio koregavimo programos struktūrinių reformų darbotvarkė yra gerokai pažengusi. Kalbant apie teismus, tinklų pramonę, būsto sritį, paslaugas ir reglamentuojamąsias profesijas, padaryta didelė pažanga. Nors ir šiek tiek pavėluotai, palengvinus administracinę naštą ir licencijavimo procedūras, padaryta pažanga mažinant kliūtis verslui. Dar būtina siekti tolesnės pažangos, kad transporto sektorius, ypač uostuose, būtų tvaresnis ir atviras konkurencijai. Siekiant pagerinti verslo sektoriaus, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI), likvidumo sąlygas, priimtos kelios svarbios priemonės.

Užimtumo ir socialinė politika. Nuo ekonomikos krizės pradžios užimtumas smarkiai mažėjo: užimtumo lygis nuo 73,1 % 2008 m. nukrito iki 66,5 % 2012 m. Nors pastaruoju metu padėtis darbo rinkoje pagerėjo, nedarbo lygis, ypač jaunimo nedarbo, lieka didelis. Vykdam ilgalaikę darbo vietų kūrimo strategiją, įgyvendintos šios reformos: kolektyvinių derybų taisyklės tapo lankstesnės, labai sumažintos išeitinės išmokos, sumažintos bedarbio pašalpos, siekiant padidinti paskatas grįžti į darbo rinką, pakeisti susitarimai dėl darbo laiko ir įvykdytos aktyvios darbo rinkos politikos ir profesinio rengimo bei mokymo reformos, siekiant sumažinti darbo jėgos gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktį. Švietimo srityje taip pat priimtos svarbios priemonės.

RUMUNIJA

Viešieji finansai. Rumunijos perviršinio deficito procedūra baigta 2013 m. birželio mėn. Fiskalinį valdymą sustiprino fiskalinės atsakomybės įstatymas, fiskalinės tarybos įkūrimas, pensijų reforma ir biudžeto sudarymo proceso gerinimo priemonės. Tačiau valdžios sektoriaus mokėjimų įsiskolinimai ir fiskalinis tvarumas bei sveikatos priežiūros sistemos veiksmingumas ir toliau kelia problemų. Papildomas uždavinys – žemas mokestinių prievolių vykdymo lygis, dėl kurio susidaro didelis pajamų trūkumas, ypač PVM ir darbo apmokestinimo srityse.

Finansų sektorius. Siekiant sustiprinti finansų sektorių, imtasi kelių priemonių: patobulinta bankų pertvarkymo sistema, sustiprinti indėlių garantijų fondai, visame bankų sektoriuje įvesti tarptautiniai atskaitomybės standartai ir priimtos priemonės, kuriomis toliau siekiama raginti neskolinti lėšų užsienio valiuta finansinės apsaugos neturintiems vartotojams ir MVĮ. Nuolat blogėjančios turto kokybės klausimas sprendžiamas naujomis programos priemonėmis.

Augimas ir konkurencingumas. Rumunija patiria didelių konkurencingumo sunkumų: šalyje vyrauja žemo ir vidutinio technologinio lygio sektoriai, būdingas žemas viešųjų ir privačiųjų investicijų į MTTP lygis, mažas pramonės ir paslaugų sektoriaus našumas, o įmonės patiria augimo sunkumų. Rengiama nacionalinė konkurencingumo strategija, apimanti visas šias politikos sritis.

Valstybės įmonių restruktūrizavimas ir jų valdymo bei veiklos rezultatų gerinimas, ypač transporto ir energetikos sektoriuose, vyksta lėtai.

Silpnas viešasis administravimas išlieka pagrindinė augimo ir konkurencingumo problema, kuri trukdo įsisavinti ES lėšas. Lėtai įgyvendinami veiksmų planai, kurių tikslas – gerinti viešojo administravimo veiksmingumą. 2013 m. pabaigoje turėtų būti parengta viešojo administravimo stiprinimo strategija. Pažanga, padaryta vykdant nacionalinį prioritetinių veiksmų planą, skirtą ES lėšų įsisavinimui didinti, buvo labai nedidelė, tačiau 2013 m. spalio mėn. pabaigoje ES lėšų įsisavinimo lygis padidėjo.

Užimtumo ir socialinė politika. Bendras nedarbo lygis Rumunijoje yra palyginti nedidelis, tačiau jis didėja (7,5 % 2013 m. rugsėjo mėn.). Vis dėlto jaunimo nedarbas yra didelis (23 %), o bendras užimtumo lygis 2012 m. buvo tik 63,8 %. 2013 m. Rumunijos valdžios institucijos įgyvendino nacionalinį jaunimo užimtumo didinimo planą. Rengiama 2013–2020 m. nacionalinė užimtumo strategija, kurioje daugiausia dėmesio skiriama jaunimui, vyresnio amžiaus darbuotojams, žemės ūkyje dirbantiems asmenims, moterims ir pažeidžiamoms grupėms. Siekiant kovoti su nedeklaruojamu darbu, nuo 2011 m. įgyvendinamas įstatymas dėl padienininkų vykdomos veiklos. Skurdo mažinimas lieka didžiausias Rumunijos uždavinys. 2011 m. pradėta vykdyti socialinės paramos reforma turėtų padėti didinti šalpos išmokų efektyvumą ir veiksmingumą.

SLOVĖNIJA

Viešieji finansai. Slovėnija įsipareigojo iki 2015 m. panaikinti perviršinį deficitą. Fiskalinė sistema toliau keičiama pagal konstitucinį pakeitimą, kuriuo nustatomas 2013 m. gegužės mėn. priimtos valdžios sektoriaus biudžeto balanso /pertekliaus taisyklės pagrindas. Paskutine pensijų reforma pensijų išlaidos stabilizuojamos tik iki 2020 m., o po to prognozuojama, kad pensijų išlaidos padidės gerokai daugiau nei ES vidurkis. Vyriausybė įsteigė darbo grupę galimoms tolesnės reformos priemonėms apsvarstyti. Ilgiau truncančius su tvarumu susijusius sunkumus taip pat lemia su senėjančiais gyventojais susijęs prognozuojamas ilgalaikės priežiūros paklausos ir atitinkamų išlaidų padidėjimas. 2013 m. gegužės mėn. vyriausybė parengė bendruomenės poreikiais grindžiamos ilgalaikės priežiūros stiprinimo planus, o 2014 m. pirmajame pusmetyje numatyta priimti naują ilgalaikės priežiūros įstatymą.

Finansų sektorius. Keli Slovėnijos bankai patyrė ilgalaikį spaudimą dėl palyginti mažo kapitalo rezervo, o jų priklausymas nuo valstybės siekiant gauti kapitalo yra didelė grėsmė fiskaliniam tvarumui. 2013 m. rugpjūčio mėn. Slovėnijos Bankas inicijavo nepriklausomą turto kokybės patikrinimą ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, apimančius beveik 70 % bankų sektoriaus. Ši veikla vykdoma, ją numatoma užbaigti iki 2013 m. pabaigos. Nauja bankų turto valdymo bendrovė didžia dalimi pasirengusi priimti turtą, kad padėtų sumažinti bankų balansams tenkančią naštą. Slovėnijos valdžios institucijos ėmėsi pirmųjų veiksmų, kad iki 2013 m. pabaigos peržiūrėtų savo bankų reguliavimo sistemą ir sustiprintų priežiūros gebėjimus, padidintų skaidrumą ir pagerintų statistinių duomenų paskelbimą.

Augimas ir konkurencingumas. Atrodo, kad Aukščiausiojo Teismo pateiktais duomenimis patvirtinama, kad tam tikros teigiamos teismų veiksmingumo tendencijos tęsiasi. Rengiama ne finansų bendrovių neteisminio finansinio restruktūrizavimo sistema, tačiau šaliai skirtose rekomendacijose nurodytas terminas (2013 m. rugsėjo mėn.) pradelstas. Rugsėjo mėn. viduryje suformuota ekspertų darbo grupė, kad į bankroto kodeksą būtų įtrauktas neteisminis restruktūrizavimas, o spalio mėn. vyriausybė priėmė naujus bankroto teisės pakeitimus. Rugsėjo mėn. Finansų ministerija parengė naują įstatymo projektą, kuriuo įsteigiama Slovėnijos valstybės kontroliuojančioji bendrovė; numatoma, kad ji bus netiesiogiai valstybei priklausančių akcijų konsolidavimo ir nepagrindinio turto privatizavimo palengvinimo priemonė. Tačiau 2013 m. rugsėjo mėn. terminas valstybės turtui suklasifikuoti buvo pradelstas. 2012 m. tarpžinybinis procesas, kurio tikslas – supaprastinti daugelį Slovėnijos reglamentuojamųjų profesijų, nepasisūmėjo į priekį nuo 2013 m. gegužės mėn. Naujosios nepriklausomos Konkurencijos apsaugos agentūros pajėgos sustiprintos papildomais darbuotojais, tačiau agentūrai neužtenka ribotų finansinių išteklių, o padėtį dar labiau apsunkina 2014 m. planuojamas biudžeto lėšų mažinimas.

Užimtumo ir socialinė politika. Dėl darbo rinkos reformų sukurta darbo grupė, kuriai pavesta užduotis iki 2014 m. kovo mėn. pateikti ataskaitą apie 2013 m. kovo mėn. reformos įgyvendinimą ir poveikį. Rengiamas naujas studentų darbo reglamentavimas, kurio tikslas – išlaikyti galimybę lanksčiai įvesti socialinio draudimo įmokas, siekiant sumažinti iškraipymus, taip pat rengiamos švietimo sektoriaus priemonės, kuriomis siekiama apriboti galimybę pasinaudoti studento statusu. Svarstomas minimalaus darbo užmokesčio įstatymo peržiūrėjimas ir prasidės derybos su socialiniais partneriais. Gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktis panaikinti imtasi gana ribotų veiksmų. Slovėnija parengė ir įgyvendino keletą naujų individualiems poreikiams pritaikytų aktyvios darbo rinkos politikos priemonių, kurių veiksmingumą reikės atidžiai stebėti.

SLOVAKIJA

Viešieji finansai. Slovakija ėmėsi intensyvių konsolidavimo veiksmų, kad iki 2013 m. panaikintų paviršinį deficitą. Kadangi šie veiksmai taip pat grindžiami vienkartinėmis priemonėmis, ateityje, siekiant užtikrinti deficito panaikinimo tvarumą, šias priemones reikės pakeisti labiau struktūrizuotomis priemonėmis. Valdžios sektoriaus investicijos ir išlaidos švietimui (kaip BVP procentinė dalis) pastaraisiais metais sumažėjo ir biudžete numatyta, kad jos ir toliau mažės – tai rodo, kad siekiant įgyvendinti rekomendaciją užtikrinti augimą skatinančias išlaidas patirta sunkumų. 2012 m. pensijų sistemos reforma padidino šios sistemos tvarumą, tačiau vis dar numatoma, kad valstybinė pensijų sistema ilguoju laikotarpiu bus deficitinė. Planuojamos sveikatos priežiūros sistemos reformos kol kas nepasistūmėjo į priekį. 2012–2013 m. imtasi keleto priemonių, siekiant mažinti įvairių rūšių darbo mokesčių išskiepymus ir gerinti PVM prievolių vykdymą. Norint gerinti ne tik PVM, bet ir kitų mokesčių prievolių vykdymą, reikia imtis papildomų priemonių. Būtų galima daugiau orientuotis į mokesčius, kurie yra mažiau žalingi ekonomikos augimui, pvz., turto ir aplinkos mokesčius.

Augimas ir konkurencingumas. Slovakija patiria sunkumų vidutinės trukmės laikotarpiu daugiau remti žiniomis grindžiamą ekonomikos augimą ir konkurencingumą. Norint įveikti tokius sunkumus, būtina stiprinti institucijas, žmogiškąjį kapitalą, inovacinius gebėjimus ir gerinti verslo aplinką. 2012–2013 m. imtasi priemonių, kad viešieji pirkimai ir teismų sistema taptų skaidresni, taip pat padidintas Viešųjų pirkimų tarnybos savarankiškumas. Tačiau teismų sistemos reforma tebevykdoma. 2012 m. vyriausybė pradėjo svarbią viešojo administravimo reformą, taikydama įgyvendinimo priemones, kurios bus vykdomos kelerius metus. Dar reikia didinti reguliuojamų pramonės sektorių, ypač energetikos sektoriaus, konkurenciją ir kainų nustatymo mechanizmų skaidrumą.

Užimtumo ir socialinė politika. Slovakija ėmėsi veiksmų aktyviai darbo rinkos politikai reformuoti. Tačiau dar neaišku, ar 2013 m. gegužės mėn. reformos įgyvendinimas duos laukiamų rezultatų, ypač kiek tai susiję su poveikio vertinimu ir valstybinių užimtumo tarnybų pajėgumu, taip pat dar reikia tikslingesnių priemonių nepalankiausioje padėtyje esantiems darbo ieškantiems asmenims. Dėl galimybės gauti kokybiškų, prieinamų ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugų (ypač skirtų jaunesniems nei trejų metų vaikams) moterims vis dar kyla kliūčių dalyvauti darbo rinkoje. Slovakija dar turi imtis veiksmų, kad pagerintų socialinę nuo visuomenės atskirtų bendruomenių įtrauktį. Švietimo srityje Slovakija ėmėsi kelių priemonių, visų pirma šalis pradėjo vykdyti jaunimo veiksmų planą, taip pat priėmė teisės aktų dėl profesinio rengimo ir mokymo, aukštojo mokslo ir mokymosi visą gyvenimą pakeitimus.

SUOMIJA

Viešieji finansai. Apskritai Suomijos viešieji finansai buvo patikimi ir Suomija įgyvendino planuotas fiskalinio konsolidavimo priemones. Vis dėlto prastėjanti ekonominė aplinka neleido pasiekti laukiamų rezultatų, t. y. pasiekti Suomijos vidutinės trukmės laikotarpio biudžeto tikslą. 2012 m. Suomija nepasiekė vidutinės trukmės laikotarpio tikslo (t. y. 0,5 % struktūrinio pertekliaus) ir 2013 m. nustatė naują vidutinės trukmės laikotarpio tikslą – 0,5 % deficitą. Vis dėlto, remiantis 2013 m. Komisijos rudens prognoze šis tikslas nebus pasiektas. 2013 m. rugpjūčio mėn. Suomijos vyriausybė pradėjo vykdyti struktūrinių reformų programą, kuri papildė ir sustiprino ankstesnius įsipareigojimus ir priemones skatinti augimą ir sumažinti tvarumo atotrūkį. Rengiamasi įgyvendinti visapusiškas savivaldybių struktūros, sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų reformas. Tai priemonės reikiama kryptimi, tačiau, kad jas būtų galima įvertinti, jos turi būti labiau išplėtos. 2017 m. planuojama pensijų sistemos reforma.

Augimas ir konkurencingumas. Suomija yra inovacijų lyderė ir moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai ir toliau skiria daugiausiai lėšų ES. Vis dėlto ji susiduria su įvairiais sunkumais, visų pirma tuo, kad per kelis pastaruosius metus sumažėjo jos užimama dalis eksporto rinkose, ir tai kelia grėsmę šalies konkurencinei padėčiai. Itin svarbus klausimas – kaip veiksmingai Suomijos mokslinių tyrimų ir inovacijų sistema geba MTTP investicijas paversti naujais naujoviškais produktais ir paslaugomis. Vyriausybė, be kitų priemonių, pasiūlė laikinas mokesčių paskatas moksliniams tyrimams ir investicijoms paremti, papildomą paramą IRT sektoriaus restruktūrizavimui ir augimui finansuoti ir yra įsipareigojusi iš esmės pertvarkyti mokslinių tyrimų institutus ir jų finansavimą. Buvo sukurta programa, kuria siekiama skatinti konkurenciją produktų rinkoje. Nuo 2014 m. Suomija sumažins įmonių pelno mokesčio normą; taip pat siūloma sumažinti reglamentavimo našta ir reformuoti įmonių rėmimo sistemą. Šių reformų, kurios kol kas dar nepaskelbtos, sėkmė priklausys nuo jų turinio.

Užimtumo ir socialinė politika. Apskritai Suomijos darbo rinka veikia gerai. Svarbiausi spręstini uždaviniai yra susiję su visuomenės senėjimu. Svarbu, kad ateityje būtų išlaikyta darbo jėgos pasiūla ir padidintas pensijų ir ilgalaikės priežiūros sistemų tvarumas. Kelias ankstyvam pasitraukimui iš darbo rinkos bus užkirstas mažinant darbuotojų galimybes anksčiau išeiti į pensiją (nors kai kurios ankstyvo išėjimo į pensiją galimybės šiuo metu išlieka) ir yra numatyta priemonių gerinti profesinio gyvenimo kokybę ir taip ilginti profesinio gyvenimo trukmę. 2013 m. buvo pratęsta jaunimo garantijų iniciatyva bei laikina gebėjimų lavinimo programa jaunimui. Taip pat buvo pradėta bandomoji programa ilgalaikio nedarbo problemai spręsti. Socialiniai partneriai sudarė naują pamatinį darbo užmokesčio susitarimą ateinantiems trejiems metams (2+1), kuriame numatytas nedidelis darbo užmokesčio didinimas siekiant padidinti ekonomikos konkurencingumą. Į susitarimą taip pat įtrauktos gairės siekiant susitarimo dėl pensijų reformos. Tai konkretūs žingsniai reikiama kryptimi, tačiau jų poveikis paaiškės vėliau.

ŠVEDIJA

Viešieji finansai. Švedijos fiskalinė būklė yra patikima ir atitinka Stabilumo ir augimo paktą, o turimomis fiskalinėmis galimybėmis ji naudojasi augimui ir užimtumui remti. Švedijos vidutinės trukmės ir ilgalaikius planus reikės patikslinti, nurodant, be kita ko, kaip ir kada ji numato pasiekti 1 % BVP nacionalinio biudžeto pertekliaus tikslą ir kaip ji spręs didelių sveikatos priežiūros išlaidų klausimą ilgesnės trukmės laikotarpiu.

Finansų sektorius. Per pastaruosius kelerius metus įgyvendintos tam tikros priemonės, kurios padėjo stabilizuoti namų ūkių skolą, nors jos lygis tebėra aukštas (maždaug 80 % BVP). Tačiau paskutinius tris mėnesius vėl matoma namų ūkių skolos ir kredito augimo tendencija. Priemonės, kurių neseniai ėmėsi Finansų priežiūros institucija, vertinamos palankiai, tačiau gali būti, kad reikės daugiau pastangų. Galimybė keisti namų ūkių turto apmokestinimo arba mokesčių lengvatų už hipotekos kreditų palūkanas taisykles kol kas nebuvo svarstyta.

Būsto pasiūlos suvaržymai kartu su įsiskolinimui palankiu mokestiniu iškraipymu, susijusiu su būsto apmokestinimu, lemia būsto kainų didėjimo tendencijas. Nuomos rinkoje imtasi tam tikrų priemonių, tačiau reikia papildomų nuomos mokesčių nustatymo sistemos reformų. 2013 m. pabaigoje ir 2014 m. pradžioje planuojama pateikti kelis įstatymų projektus, kurių tikslas – trumpinti statybos darbų trukmę ir didinti konkurenciją statybos sektoriuje.

Augimas ir konkurencingumas. Nors pagal daugumą MTTP rodiklių Švedija pirmauja, ji susiduria su tam tikrais sunkumais, kurie gali kelti grėsmę šalies konkurencinei padėčiai vidutinės trukmės laikotarpiu; visų pirma šie sunkumai – mažėjančios verslo investicijos į MTTP ir nepakankamas inovacinės veiklos rezultatų komercinimas. 2012 m. spalio mėn. Švedija priėmė naują inovacijų strategiją, kuria sprendžiami atitinkami 2012 m. šaliai skirtose rekomendacijose iškelti klausimai ir kuri šiuo metu įgyvendinama.

Užimtumo ir socialinė politika. Apskritai Švedijos darbo rinka veikia gerai, tačiau yra grupių, kurių sąsaja su darbo rinka yra silpna, tai visų pirma jaunimas ir migrantų kilmės žmonės. Vyriausybė imasi įvairių priemonių, įskaitant naujus pasiūlymus toliau reformuoti profesinio rengimo ir mokymo sistemą, įdarbinimo susitarimų įvedimą ir besitęsiančias derybas dėl „darbo vietų paktų“, kuriais siekiama sumažinti pirmųjų metų išlaidas darbdaviams, samdantiems jaunos darbo jėgos ir suteikiantiems jiems tęstinio mokymo galimybę. Tai žingsniai reikiama kryptimi, bet konkretus jų poveikis paaiškės vėliau. PVM sumažinimas restoranams 2011 m. pateiktas kaip priemonė jaunimo nedarbui mažinti. Šios priemonės poveikis kainoms, darbo užmokesčiui ir užimtumui sektoriuje šiuo metu vertinamas, o preliminarinių rezultatų laukiama 2014 m. sausio mėn.

Viešieji finansai. Fiskalinio konsolidavimo strategija šiuo metu įgyvendinama ir einama teisinga kryptimi, tačiau per laikotarpį vidutinis tempas sulėtėjo. Biudžeto deficitas mažėja ir 2015–2016 m. turėtų sumažėti iki 4,4 %. Priešingai, aukštas ir toliau didėjantis valdžios sektoriaus skolos lygis tebekelia problemų: nuo 2009 m. iki 2012 m. jis gerokai padidėjo ir pasiekė 88,8 %.

Finansų sektorius. Neseniai sukurta Skolinimo finansavimo schema pamažu sudaro geresnes sąlygas namų ūkiams ir įmonėms gauti kreditą. 2014 m. pradžioje turi įsigalioti Bankų sektoriaus reformų įstatymas. Nors ekonomikai skirti kredito srautai didėja, jie daugiausia nukreipti į dideles bendroves ir nekilnojamojo turto sektorių. MVĮ vis dar turi sunkumų gauti banko kreditą. Nepaisant to, yra tam tikrų požymių, kad atsiranda daugiau galimybių gauti finansavimą iš kitų šaltinių. Vyriausybės remiamo Verslo banko įsteigimas 2014 m. turėtų sudaryti MVĮ geresnes sąlygas gauti finansavimą.

Būsto rinka išaugo visuose regionuose, nors skirtumai tarp regionų dideli, tačiau būsto pasiūla nuolat išlieka nepakankama. Kyla rizika, kad būsto paklausai didinti skirtos priemonės, visų pirma paramos pirkimui schema, gali sukelti turto kainų burbulą ir taip dar labiau sumažinti būsto prieinamumą ir padidinti namų ūkių įsiskolinimą. Neįgyvendinta ir neplanuojama jokia turto apmokestinimo reforma, taip pat nesiimta jokių priemonių PVM bazei išplėsti.

Augimas ir konkurencingumas. Visuotinai sutariama, kad ekonomika atsigauna: tiek faktiniai rezultatų duomenys, tiek perspektyviniai tyrimų rodikliai rodo tvirtą pagerėjimą. Grynas eksportas pradeda daryti teigiamą poveikį augimui, tačiau taip yra dėl labai sumažėjusio importo, palyginti su eksporto atsigavimu. 2013 m. augimo ir infrastruktūros aktas, taikomas Anglijai ir Velsui, 2013 m. balandžio mėn. tapo įstatymu. Vyriausybė paskelbė dokumentų rinkinį „Investicijos į Didžiosios Britanijos ateitį“, kuriame išsamiai aptariami daugiau kaip 100 mlrd. GBP vertės viešųjų investicijų į infrastruktūrą projektai iki 2020 m., taip pat politikos reformos, kuriomis siekiama paskatinti naujas privačiojo sektoriaus investicijas į energijos gamybą, ir tolesnė garantijų sistemos, kuria skatinama finansuoti svarbius projektus, plėtra ir pratęsimas. Šias iniciatyvas vertinti dar per anksti, tačiau panašu, kad numatytos energijos gamybos pajėgumo priemonės neužtikrins pakankamo tikrumo lygio po 2020 m.

Užimtumo ir socialinė politika. Nuo pat krizės pradžios darbo rinka buvo gana atspari ir užimtumo lygis yra aukštas (71,7 %). Tačiau dar yra susirūpinimą keliančių sričių, visų pirma jaunimo nedarbas ir nedirbančių ir nesimokančių jaunuolių skaičius. Daug žmonių, ypač jaunų darbuotojų, turi mažų garantijų laikinus darbus arba dirba ne visą darbo laiką. Be to, JK yra per daug žemos kvalifikacijos darbuotojų ir trūksta aukštos kvalifikacijos profesinių ir techninių gebėjimų turinčių darbuotojų. Įgyvendinant šioms problemoms spręsti skirtas vyriausybės nustatytas programas, visų pirma darbo programą ir susitarimą dėl jaunų darbuotojų, vyriausybės numatytų tikslų pasiekti nepavyko. JK taip pat gresia platesnio masto našumo problema: iš naujausių oficialių duomenų matyti, kad ji atsilieka nuo G7 konkurentų (2012 m. per darbo valandą pagaminta produkcija buvo 16 % mažesnė už G7 vidurkį ir vis dar 2 % mažesnė už 2007 m. lygį). JK yra aukščiausias vienišų tėvų skurdo rizikos lygis, palyginti su ES 28. Jau imtasi veiksmų vaikų priežiūros paslaugų pasiūlai ir jų prieinamumui padidinti, tačiau įgyvendinant pavyzdinę gerovės reformą „Universal Credit“ kyla tam tikrų problemų.

EURO ZONA

Atsižvelgiant į disbalansus, kurie susidarė šio amžiaus pirmajame dešimtmetyje, finansų rinkos susiskaidymą ir ilgalaikį politinį nestabilumą, susijusį su ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimo užbaigimu, ekonominė padėtis euro zonoje išlieka sudėtinga. Siekiant sukurti tvaraus augimo ir investavimo galimybių, reikia įgyvendinti toliau nurodytas reformas, kad būtų pagerintos euro zonos valstybių narių prisitaikymo galimybės ir konkurencingumas.

Kiek tai susiję su įvairių politikos sričių nuoseklumu ir poreikiu stebėti bei koordinuoti reformas, rugsėjo mėn. Euro grupė aptarė ekonominę padėtį ir jos reikšmę euro zonoje ir valstybių narių KŠSR (konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose). Specifinės politikos sritys, pvz., bankų sąjunga ir padėtis pasirinktose euro zonos valstybėse narėse, buvo aptartos Euro grupėje rugsėjo ir spalio mėn. Vis dėlto reikia toliau stiprinti ekonominės politikos koordinavimą euro zonoje, ypač didinant įsipareigojimų, atsakomybės už ekonomines reformas ir jų įgyvendinimo lygį.

Kiek tai susiję su fiskaline politika, visos euro zonos valstybės narės pateikė savo biudžeto planų projektus: tai svarbus žingsnis gerinant valstybių narių fiskalinės politikos koordinavimą. Po pastarųjų trejų metų išpūdingų konsolidavimo pastangų konsolidavimo veikla bus tęsiama, nors jos tempas laikui bėgant lėtės. Taip yra todėl, kad euro zonos lygmeniu pirmiausia buvo imtasi fiskalinio konsolidavimo, kuris buvo būtinas dėl skolos tvarumui iškilusios grėsmės ir atitiko laipsnišką perviršinio deficito panaikinimą. Konsolidavimas įvairiose valstybėse narėse vyksta pakankamai skirtingai, atsižvelgiant į fiskalines galimybes. Be to, atsižvelgiant į mažesnius koregavimo poreikius, trumpalaikis poveikis augimui mažės ir bus daugiau augimui palankaus konsolidavimo galimybių. Šioje srityje galima atlikti tolesnių patobulinimų, pavyzdžiui, mokesčių struktūra nepakankamai priklauso nuo bazės išplėtimo ir mažiau iškraipanti mokesčių, o išlaidų mažinimas per daug sutelktas į augimą skatinančias išlaidas, pvz., investicijas. Valstybės narės raginamos dar daugiau dėmesio skirti augimą skatinančiai fiskalinei politikai, įtvirtintai vidutinės trukmės fiskalinėje sistemoje. Nors didinant vidutinės trukmės fiskalinės strategijos patikimumą daugelyje euro zonos valstybių narių padaryta didelė pažanga, ją galima toliau didinti visiškai ir laiku į nacionalinius teisės aktus iki 2013 m. pabaigos perkėlus Sutartį dėl stabilumo, koordinavimo ir valdymo ir biudžeto sistemų direktyvą. Be to, siekiant toliau stiprinti skolos tvarumą, valstybės narės raginamos papildyti savo biudžeto politiką struktūrinėmis reformomis, kurios didina ekonomikos augimo potencialą.

Kiek tai susiję su finansų rinkos susiskaidymu, Komisija ir EIB pateikė pasiūlymų įgyvendinti priemones, kuriomis siekiama finansuoti ekonomiką. Visų pirma buvo pasiūlyta išplėsti bendras Komisijos ir Europos investicijų banko (EIB) rizikos pasidalijimo finansines priemones, siekiant skatinti privačiojo sektoriaus ir kapitalo rinkos investicijas į MVĮ, siekiant visoje ES išplėsti MVĮ skirtų naujų paskolų apimtį. Dabar reikėtų, kad šie pasiūlymai būtų kuo greičiau įgyvendinti ir kad juos įgyvendintų kuo daugiau valstybių narių, kad būtų pasiekta kritinė masė. Be to, ilgainiui reikėtų numatyti bankų tarpininkavimo ES svarbos mažinimą. ECB taip pat paskelbė informaciją apie lapkričio mėn. pradedamą išsamų bankų vertinimą, truksiantį 12 mėnesių, o EBI pateikė neveiksnių paskolų ir laikino paskolos įmokų atidėjimo techninius standartus. Euro grupė taip pat pradėjo diskusijas dėl patikimų finansinio

stabilumo stiprinimo priemonių. Galiausiai susitarimu dėl bendro priežiūros mechanizmo (BPM), nuolatinėmis Tarybos, Parlamento ir Komisijos diskusijomis dėl Bankų atgaivinimo ir pertvarkymo direktyvos ir Indėlių garantijos direktyvos bei diskusijomis dėl bendro pertvarkymo mechanizmo toliau daroma pažanga kuriant bankų sąjungą. Būtina skubiai baigti kurti bankų sąjungą, ir tam reikia ne tik bendro priežiūros mechanizmo, bet ir bendro pertvarkymo mechanizmo. Todėl labai svarbu, kad Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyva ir Indėlių garantijų direktyva būtų priimtose iki metų pabaigos, o bendras pertvarkymo mechanizmas būtų priimtas iki dabartinio teisėkūros laikotarpio pabaigos.

Struktūrinių reformų vykdymo rezultatai labai skirtingi. Euro zona nebeatitinka klasikinio suskirstymo į pagrindinę dalį ir pakraščius, kuris iki šiol buvo būdingas su euro krize susijusiems pokyčiams. Programos šalys įsipareigojo įgyvendinti įspūdingą reformų darbotvarkę, tačiau turi išlaikyti reformų tempą, kadangi dar nepakoreguoti ekonomikos pagrindai. Komisijos pažangos ataskaitose dėl Ispanijos ir Slovėnijos (kurioms būdingas paviršinis disbalansas) nurodoma, kad nustačius paviršinį disbalansą šios valstybės narės ėmėsi aktyvesnių politinių veiksmų ir kad dar reikia imtis svarbių priemonių šiam disbalansui panaikinti. Siekiant stiprinti ekonomikos pagrindus ir augimo potencialą, taip pat reikia spręsti disbalanso problemą kitose šalyse, nesvarbu, ar tai būtų šalys, kurioms būdingas einamosios sąskaitos deficitas, ar perteklius. Su konkurencingumu susiję pokyčiai didelėse valstybėse narėse, pvz., Prancūzijoje ir Italijoje, turi didesnę tiesioginę poveikį euro zonai, todėl padidėja šių valstybių narių atsakomybė įgyvendinti struktūrines reformas, kurios pagerins visos euro zonos perspektyvą.

Galiausiai, kiek tai susiję su užimtumo ir socialine padėtimi euro zonoje, Komisija priėmė komunikatą dėl socialinio EPS aspekto. Be to, EPS stabilumui užtikrinti valstybės narės turi imtis plataus užmojo veiksmų, kad tinkamai veiktų darbo rinkos ir būtų užkirstas kelias ilgalaikiam pažeidžiamų grupių atstovų nedarbui. Todėl labai svarbu, kad ES valstybės narės aktyviau imtųsi veiksmų ir iki 2014 m. sausio mėn. įgyvendintų Jaunimo užimtumo iniciatyvą ir Jaunimo garantijų iniciatyvą.

Apibendrinant galima pasakyti, kad apžvelgus pažangą, padarytą įgyvendinant euro zonos KŠSR, matyti, jog imamasi veiksmų dabartiniams ekonominiams uždaviniams spręsti. Tačiau reformų darbotvarkė dar nebaigta įgyvendinti ir, siekiant sustiprinti ekonomikos atsigavimą, reikia, kad valstybės narės prisiimtų bendrą atsakomybę ir įsipareigotų įgyvendinti būtinas reformas valstybių narių ir euro zonos mastu. Šios reformos reikalingos tinkamam EPS veikimui užtikrinti, kad jos piliečiams būtų garantuotas ilgalaikis gyvenimo sąlygų pagerėjimas.